

LIETUVOS SVEIKATOS
MOKSLŲ UNIVERSITETAS

avevita

Nr. 24 (2483)

LSMU ir Kauno klinikų savaitraštis. 2025 m. birželio 18 d.

ISSN 3030-0134

LSMU Kauno ligoninė Premjerui pristatė modernaus medicininio reabilitacijos centro Kačerginėje viziją

LSMU Orto- dontijos kli- nikos moks- lininkai – 100-ajame Europos ortodontų draugijos kongrese

Birželio 3–7 dienomis Lenkijoje, Krokuvoje, vyko 100-asis Europos ortodontų draugijos kongresas ir 19-asis Europos ortodontų dėstytojų forumas. Šiame kongrese dalyvavo LSMU mokslininkai – Ortodontijos klinikos vadovė profesorė Kristina Lopatienė, profesorius Arūnas Vasiliauskas, docentė Eglė Zasčiurinskienė, gydytoja ortodontė Grytė Atienė ir gydytojos rezidentės.

Kongreso mokslinėje programoje didelis dėmesys buvo skiriamas tarpdisciplininio gydymo plėtojimo aktualijoms, alveolinio kaulo regeneracijos metodikoms ir individualizuotiems gydymo protokolams, klinikinės ortodontijos naujienoms bei inovatyvių diagnostikos ir gydymo metodų plėtrai. Europos ortodontų dėstytojų forumo nagrinėtos dirbtinio intelekto galimybės diegiant inovatyvius edukacinius metodus mokant studentus ir rengiant rezidentus.

»2

»3

Dėmesio:
paskutinis
„Ave vita“
numeris
prieš vasaros
atostogas išeis
birželio 27 d.,
o rudenį
pasirodys
rugsėjo 3 d.

5-oji Baltijos šalių plautinės hipertenzijos konferencija

»2

LSMU Kauno ligoninė Premjerui pristatė modernaus medicininio reabilitacijos centro Kačerginėje viziją

1 » LSMU Kauno ligoninės Vaikų reabilitacijos skyrius Kačerginėje sulaukė gausaus būrio garbingų svečių. Čia apsilankė Ministras Pirmininkas Gintautas Paluckas, sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius prof. Rimantas Benetis, švietimo, mokslo ir sporto ministrė Raminta Popovienė, Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas bei kiti svečiai.

LSMU Kauno ligoninės nuotr.

Susitikimo metu buvo pristatyta ambicinga vizija – modernus medicininės reabilitacijos centras Kačerginėje, orientuotas į šiuolaikiškų, inovatyvių ir mokslo principais grįstų paslaugų plėtrą. Ši idėja – tai tęstinis žingsnis po neseniai pasirašytos bendradarbiavimo sutarties tarp LSMU Kauno ligoninės ir Kauno rajono savivaldybės, kuria abi pusės įsipareigojo siekti reabilitacijos paslaugų Kačerginėje atnaujinimo bei plėtros.

„Siekiamo sukurti centrą, kuris teiktų šiuolaikinės reabilitacijos ir sveikatinimo paslaugas. Jos apimtų stacionarinę vaikų reabilitaciją, ambulatorinę suaugusiųjų reabilitaciją, profilakti-

nių programų vykdymą bei kitas sveikatingumo paslaugas, taip pat mokslo bei edukacijų plėtrą. Čia galėtų augti ir stiprėti būsimi gyvenimo medicinos bei podiplominių studijų programos „Miško terapija“ specialistai. Galbūt Kačerginė galėtų tapti jų klinicine baze“, – sakė LSMU Kauno ligoninės generalinė direktorė prof. dr. Diana Žaliaduonytė.

Šiuo metu Vaikų reabilitacijos skyriaus infrastruktūra neatitinka modernios reabilitacijos įstaigos standartų, todėl ligoninės siekis – iš esmės ją atnaujinti ir išplėsti teikiamų paslaugų spektrą bei kokybę tiek vaikams, tiek suaugusiems.

LSMU Kauno ligoninės inf.

5-oji Baltijos šalių plautinės hipertenzijos konferencija

Gegužės 9-ąją Kaune vyko 5-oji Baltijos šalių plautinės hipertenzijos konferencija. Tai pirmoji Kaune vykusio Plautinės hipertenzijos konferencija, į kurią sukvietė pagrindiniai konferencijos globėjai – LSMU Kauno klinikų Plautinės hipertenzijos centro gydytojai prof. S. Miliuskas ir prof. E. Ereminienė. Konferencijos iniciatoriai ir pagrindiniai organizatoriai – Plautinės hipertenzijos centras ir Lietuvos pulmonologų ir alergologų draugija, konferencijos partneriai – LSMU MA, Lietuvos kardiologų draugija, Lietuvos krūtinės ir širdies chirurgų draugija, Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas ir Europos plaučių ligų referencijos centrų tinklai (ERN-LUNG – angl. *European Reference Networks*).

Deimantė Hoppenot
LSMU MA Pulmonologijos klinika

Renginys organizuotas kontaktiniu būdu. Jame dalyvavo daugiau nei 130 svečių iš įvairių šalių, daugiausia – iš Baltijos valstybių. Ši konferencija tampa gražia tradicija – kasmet ji rengiama vis kitoje Baltijos šalyje ir suburia Lietuvos, Estijos ir Latvijos specialistus, dirbančius plautinės hipertenzijos srityje. Renginį atidarė ir šiltą sveikinimo žodį tarė profesorius biomedicinos mokslų ir medicinos daktaras, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius, ilgametis Širdies, krūtinės ir kraujagyslių chirurgijos klinikos vadovas – prof. Rimantas Benetis. Jis vadovavo kardiochirurgų komandai, atlikusiai pirmąją širdies operaciją Kaune bei pirmąją plaučių ir širdies-plaučių komplekso persodinimo operaciją Baltijos šalyse. Profesorius apžvelgė plaučių kraujagyslių ligų raidos istoriją ir anksčiau patirtus iššūkius, pasidžiaugė pasiekta pažanga ir šiuo metu vykdomais klinikiniais ir moksliniais darbais plautinės hipertenzijos srityje.

Paskaitas skaitė žinomi kviestiniai svečiai. Ypatinga garbė buvo išklausti vieno žymiausių pasaulyje plautinės hipertenzijos ekspertų – prof. M. Humberto (Prancūzija) – pranešimą „Plautinė hipertenzija: dabarties įžvalgos ir ateities perspektyvos“, kuris tapo vienu ryškiausių konferencijos akcentų. Prof. M. Humbertas pabrėžė, kad nors per pastaruosius dešimtmečius gerokai pažengta į priekį suprantant prekapiiliarinės plautinės hipertenzijos (PH) ir plautinės arterinės hipertenzijos (PAH) patogenezę ir tobulinant jų gydymą – nuo fundamentinių mokslinių atradimų iki klinikinių tyrimų, gydymo gairių ir realiosios praktikos duomenų, – šios ligos vis dar lemia didelį mirštamumą. Tai išryškina nuolatinio mokslo ir klinikinės praktikos sąlyčio svarbą ir būtinybę kurti naujus gydymo metodus. Pranešime apžvelgti šiuo metu žinomi PH ląsteliniai ir molekuliniai vystymosi mechanizmai, aptartos esamos ir naujai atsirandančios gydymo kryptys. Žvelgiant į ateitį, profesorius nuomone, pagrindinis tikslas – terapija, galin-

■ Plautinės hipertenzijos ekspertas prof. M. Humbertas (Prancūzija).

■ LSMU Kauno klinikų Plautinės hipertenzijos centro gydytojai prof. E. Ereminienė ir prof. S. Miliuskas.

ti sustabdyti arba net atkurti pažeistą plaučių kraujagyslių struktūrą. Ypatingas dėmesys skirtas inovatyviam vaistui – sotaterceptui, kuris atveria naujų vilčių šia reta ir sunkia liga sergantiems pacientams. Prof. M. Humbertas yra Paryžiaus Saclay universiteto Medicinos fakulteto dekanas, ilgametis Kvėpavimo ir intensyvios terapijos skyriaus bei tarptautiniu mastu pripažinto Prancūzijos plautinės hipertenzijos referencinio centro (*Assistance Publique – Hôpitaux de Paris*) vadovas. Jis taip pat vadovauja Inserm ir Paryžiaus Saclay universiteto mokslinių tyrimų laboratorijai UMR S_999, kur atliekami pažangūs PH patofiziologijos ir gydymo tyrimai. 2021–2022 m. prof. Humbertas ėjo Europos respiratologų draugijos (ERS) prezidento pareigas ir iki šiol aktyviai vadovauja

ERN-LUNG veikloms. Nuo 2018 m. jis kasmet įtraukiamas į *Clarivate Analytics* pasaulyje daugiausia cituojamų klinikinės medicinos mokslininkų sąrašą.

Dr. J. Amanas (Nyderlandai) pasidalijo savo ekspertinėmis žiniomis ir įžvalgomis apie dešiniojo skilvelio reikšmę plautinei hipertenzijai. Dr. Amanas yra pulmonologas ir dirba pasaulyje gerai žinomame prof. A. Vonk Noordegraaf vadovaujame PH centre, priklausančiame Amsterdamo UMC (*VU Medisch Centrum*). Jis taip pat yra vienas iš pagrindinių centro tyrimų laboratorijos specialistų; pagrindinės jo domėjimosi sritys – plautinės hipertenzijos patofiziologija, plaučių kraujagyslės ir endotelio funkcija.

LSMU Ortodontijos klinikos mokslininkai – 100-ajame Europos ortodontų draugijos kongrese

1» Norime pasidžiaugti, kad šiais metais Europos ortodontų kongreso tarptautinis mokslinis komitetas, susipažinęs su 800 Europos mokslininkų atsiųstomis mokslinėmis tezėmis, atrinko ir pakvietė tris Ortodontijos klinikos mokslininkus skaityti mokslinius pranešimus – profesorę Kristiną Lopatienę, darbas parengtas komandoje su rezidente Klaudija Urbutyte ir doktorante Monika Šidlauskiene, docentę Eglę Zasčiurinskiene – darbas parengtas LSMU Ortodontijos klinikai bendradarbiaujant su Geteborgo (Švedija) universitetu ir gydytoja rezidente Liveta Rastokaite, bei gydytoją Tomą Musulą, darbas parengtas vadovaujant profesoriumi Arūnui Vasiliauskiui ir dalyvaujant rezidentei Gastei Klimaitei.

Kongrese pristatyti keturi stendiniai pranešimai, du pranešimus pristatė profesorė Kristina Lopatienė kartu su LSMU gydytojomis rezidentėmis Benedikta Palesik, Gaste Klimaite ir gydytoju Tomu Musulu bei studente Eivile Mockute. Profesorius Arūnas Vasiliauskas pristatė darbą, parengtą su studentais Grėte Kazlauskaite ir Ryčiu Vaitiekūnu, ir docentė Eglė Zasčiurinskiene kartu su gydytojais Vyteniu Papieviu ir Diana Baubiniene.

Šimtojo Europos ortodontų draugijos kongreso prezidentas prof. Piotras Fudalejas dėkojo dalyviams ir pranešėjams už puikius mokslinius darbus bei išskirtinai pažymėjo Lietuvos mokslininkų pranešimus, aktyvų dalyvavimą ir perdavė linkėjimus visiems LSMU Ortodontijos klinikos mokslininkams, linkėdamas sėkmės moksliniuose darbuose, naujų kūrybinių mokslinių ieškojimų ir idėjų.

Džiaugiamės, kad LSMU Odontologijos fakulteto mokslininkų darbai garsina mūsų universitetą ir sulaukia tarptautinio dėmesio ir pripažinimo.

LSMU Ortodontijos klinikos inf.

LSMU Ortodontijos klinikos nuotr.

Dar vieni sėkmingai įgyvendinti intensyvūs BIP mokymo kursai Veterinarijos akademijoje

Po pernai metų sėkmingai įgyvendintų BIP kursų (BIP, angl. *Blended intensive program*) bei motyvuojančių ir skatinančių studentų atsiliepimų buvo nuspręsta kursus organizuoti ir šiemet. Balandžio 29–gegužės 23 dienomis VA VF Stambiųjų gyvūnų klinikos Gyvūnų reprodukcijos laboratorija vykdė Erasmus+ Mišriosios intensyvosios programos kursus „Moo-farm: the essence of production animal reproduction“.

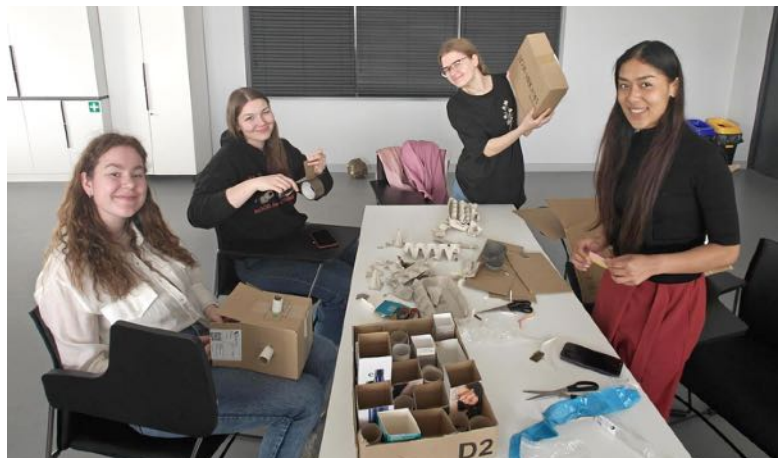
**Dr. Audronė Rekešitė, Toma Vilkonienė,
dr. Gintarė Vaičiulienė**
VA VF SGK Gyvūnų reprodukcijos laboratorija

Šiais metais organizuoti kursai sudomino 16-a aukštesniųjų kursų veterinarinės medicinos, biotechnologijų bei gyvulininkystės mokslų studentų iš Estijos, Latvijos, Lenkijos ir Turkijos. Kursų esmė – integruotos mišraus

mokymosi veiklos, kurios jungia tiek nuotolines paskaitas, tiek kontaktinius–praktinius užsiėmimus.

Šis BIP kursas buvo orientuotas į ūkinių gyvūnų reprodukciją. Pagrindinis šių kursų tikslas – supažindinti studentus su esminiais ūkinių gyvūnų patelių ir patinų reprodukcinės sistemos ypatumais, akcentuojant skirtumus tarp rūšių bei lytinio ciklo specifiką, supažindinti su patinų andrologijos principais.

» 7

■ Studentai gamina žaislus laukiniams gyvūnams Laukinių gyvūnų globos centre.

5-oji Baltijos šalių plautinės hipertenzijos konferencija

2» Savo pranešime dr. Amanas pabrėžė, kad dešiniojo skilvelio (DS) gebėjimas prisitaikyti prie padidėjusio pasipriešinimo plaučių apytakoje lemia pacientų ligos prognozę. Ilgalais didelis spaudimas plaučių kraujagyslėse sukelia DS hipertrofiją, o vėliau – fibrozę, uždegiminius ir metabolinius pokyčius, lemiančius dešinėsios širdies nepakankamumą. Naujais tyrimais atkreipia dėmesį ir į dešiniojo prieširdžio (DP) svarbą: sutrikusi DP ir DS sąveika dar labiau blogina hemodinamiką ir klinikinę eigą. Pranešime taip pat pabrėžta, kad širdies echoskopija išlieka pirmaeilis ankstyvojo PH nustatymo ir ligos stebėsenos tyrimas, o būsimos gydymo strategijos orientuosis į tiesioginį DS funkcijos palaikymą – gydymas apims uždegimo bei fibrozės slopinimą bei metabolinių veiksnių koregavimą.

LSMU ligoninės Kauno klinikų Plautinės hipertenzijos centro kardiologė prof. E. Ereminienė pasidalijo savo ilgametę patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis apie echokardiografijos galimybes ir naujoves pranešime „Echokardiografija plautinėje hipertenzijoje: senosios ir naujosios technologijos.“ Profesorė pabrėžė, kad dvimatis echokardiografinis tyrimas yra plačiai prieinamas, neinvazinis ir vienas svarbiausių pirmaeilų metodų įtariant PH. PH diagnostika apima įvairius tyrimus, o galutinė diagnozė patvirtinama invaziniu hemodinaminiu dešinėsios širdies tyrimu (IHT), tačiau echokardiografija išlieka nepakeičiama vertinant gydymo efektyvumą, ligos eigą bei diferencijuojant širdies ir kraujagyslių PH priežastis kartu su kitais metodais. Širdies magnetinio rezonanso tomografija – labai tikslus metodas dešiniojo skilvelio funkcijai vertinti, tačiau dėl riboto prieinamumo klinikinėje praktikoje dažnai tenka ieškoti alternatyvų. Tokiu atveju vis didesnę reikšmę įgauna naujosios echokardiografinės technologijos, pvz., taškelių žymėjimo metodika (*speckle tracking*) ir trimatčio (3D) vaizdo analizė. Jos leidžia išsamiau ir tiksliau nei tradicinė dvimatis echokardiografija įvertinti dešiniojo skilvelio funkciją, nustatyti PH tikimybę bei detalai stebėti ligos progresavimą ar regresiją.

Gydytojas kardiologas doc. A. Rudzitis (Latvija), turintis ilgametę intervencinių procedūrų patirtį, skaitė pranešimą itin aktualia tema „Invazinis hemodinaminis dešinėsios širdies tyrimas: praktinės klaidos ir iššūkiai.“ Konferencijos metu pabrėžta, kad IHT išlieka PH diagnostikos aukso standartu. Šis tyrimas leidžia tiksliai įvertinti vidutinį plaučių arterijos spaudimą, dešiniojo prieširdžio spaudimą, minutinį širdies tūrį ir plaučių arterijos pleištinį spaudimą (PAPK, angl. *wedge*) – vieną svarbiausių parametru, skiriančių ikikapiliarinę nuo postkapiliarinės PH. IHT yra patikimiausias ir vienintelis metodas diagnozei patvirtinti, tačiau jo atlikimas kelia tam tikrų iššūkių, ypač matuojant PAPK. Prof. A. Rudzitis pabrėžė, kad būtina tiksliai nustatyti nulinio slėgio referencinį lygį, kuris turėtų atitikti krūtinės ląstos vidurio liniją. Taip pat labai svarbu vertinti spaudimo kreives realiuoju laiku, kad būtų išvengta klaidų, susijusių su nepakankamu arba per stipriu Svano ir Ganco (Swan-Ganz) kateterio baliono išpūtimu. Priminta, kad normali sveikų žmonių PAPK vertė siekia iki 13 mm Hg, todėl dažnai naudojama 15 mm Hg riba gali būti per aukšta – ypač pacientams, turintiems latentinės kairiojo skilvelio disfunkcijos riziką. Galiausiai pranešime buvo pažymėta, kad net lengva PH forma (mPAP 21–24 mm Hg) yra susijusi su sumažėjusiu fiziniu pajėgumu ir blogesniu išgyvenamumu. Todėl labai svarbu ne tik tiksliai atlikti tyrimą, bet ir atsakingai interpretuoti rezultatus ir atidžiai stebėti ribinius atvejus.

A. Altraja (Estija) dalijosi įžvalgomis ir patirtimi apie PH ir sistemines jungiamojo audinio ligas. PAH – pirmajai plautinės hipertenzijos grupei priklausanti liga ir viena sunkiausių jungiamojo audinio ligų komplikacijų, dažniau pasitaikanti sergant sistetine sklerodermita. Ši

būklė susijusi su didesniu mirštamumu. Šios ligos simptomai nespecifiški, o sisteminėmis jungiamojo audinio ligomis sergantys žmonės dėl dažnai nustatomų sąnarių skausmų turi ribotą fizinį krūvį, todėl PAH ilgą laiką gali likti nenustatyta. Todėl, norint anksti įtarti ir nustatyti PAH, būtinas klinikinis budrumas ir reguliari patikra, naudojant DETECT algoritmą, echokardiografiją, kraujo žymenis (BNP ar NT-proBNP). PAH diagnozei patvirtinti visais atvejais reikalinga atlikti invazinį dešinėsios širdies hemodinaminį tyrimą. Jungiamojo audinio ligomis sergantiems pacientams PAH dažnai būdinga agresyvesnė, palyginti su kitų grupių ar veiksnių sukelta, PH. Todėl ankstyva diagnostika ir laiku pradėtas gydymas, įskaitant PAH specifinius vaistus, gali reikšmingai pagerinti ligos prognozę.

Doc. Lina Gumbienė – kardiologė, tęsianti savo mamos, doc. Alicijos Dranenkienės, pradėtą darbą – rūpintis PH sergančiais pacientais, prižiūrėti nėščiąsias, turinčias šią diagnozę, bei diagnozuoti ir gydyti suaugusiuosius, sergančius įgimtomis širdies ydomis (ĮŠY). Savo pranešime docentė pasidalijo ilgametę klinikinę patirtimi ir detalai aptarė PAH diagnostikos bei gydymo ypatumus ĮŠY sergantiems pacientams. ĮŠY – tai vaisiaus širdies vystymosi metu susiformavę struktūriniai ir funkciniai sutrikimai. Lietuvoje suaugusiųjų, turinčių ĮŠY, skaičius mažėja. Tai susiję su geresne sveikatos priežiūra ir geresne ankstyva diagnostika bei laiku atliktu operaciniu gydymu. Nors nemaža dalis ĮŠY yra operuojamos pirmaisiais gyvenimo metais, kai kada ydos (dažniau skilvelių ar prieširdžių pertvaros defektai) diagnozuojamos suaugusiesiems. Neretai tuomet liga yra įsisenėjusi. L. Gumbienė pabrėžė, kad labai svarbu kiekvieną pacientą įvertinti individualiai ir detalai tirti dėl PH kilmės, nes pacientai, turintys ĮŠY, gali sirgti ir kitos kilmės PH. Paminėtina, kad šių pacientų gydymas – kompleksinis, todėl sutariama, kad pacientai turėtų būti gydomi ir stebimi specializuotame PH centre. Specifinis PAH gydymas šiems pacientams gerina gyvenimo kokybę bei ligos prognozę. Sprendimai dėl įgimtų širdies defektų operacinio / intervencinio gydymo turi būti individualūs ir priimami aptarus daugiadalykėje gydytojų komandoje.

Prof. Marcin Kurzyna (Lenkija) – itin patyręs gydytojas kardiologas, vadovaujantis tarptautiniu mastu pripažintam Plautinės hipertenzijos centrui Otvocke, kurio įkūrėjas ir pradininkas – žymus profesorius Adamas Torbicki. Prof. M. Kurzyna specializuojasi lėtinės tromboembolinės plautinės hipertenzijos (LTPH) diagnostikos ir gydymo srityje, yra sukaupęs itin daug klinikinės patirties. Savo atviru bendravimu ir nuoširdžiu mokymu Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje jis labai prisidėjo prie balioninės plaučių arterijos angioplastikos (BPA) metodo plėtos Baltijos šalyse.

Savo pranešime „Lėtinė tromboembolinė plautinė hipertenzija: šiuolaikinis požiūris“ profesorius apžvelgė šios retos, bet sunkios ūminės plaučių embolijos komplikacijos diagnostikos ir gydymo raidą. LTPH patogenezė vis dar nėra iki galo aiški, tačiau pastarasis dešimtmetis atnešė itin reikšmingų pokyčių gydymo srityje. Į klinikinę praktiką įdiegus BPA ir atsiradus specifiniams vaistams (riociguatui), ligos eiga bei pacientų prognozė reikšmingai pagerėjo. Chirurginė plaučių arterijų endarterektomija išlieka svarbiausias ir efektyviausias operabilios LTPH gydymo būdas, tačiau tik nedidelė dalis pacientų atitinka operacijos kriterijus. Todėl vis daugiau reikšmės įgyja individualiai pritaikytas gydymas, kurį būtina aptarti daugiadalykėje komandoje, atsižvelgiant į kraujagyslių pažeidimo anatomiją ir klinikinę paciento būklę. Šiandien, taikant šiuolaikinį kompleksinį gydymą, LTPH gali būti laikoma pagydoma liga daugeliui pacientų.

LSMUL KK Plautinės hipertenzijos centro vadovas prof. S. Miliauskas nagrinėjo keblį ir kontraversišką temą „Plautinė hipertenzija ser-

gant plaučių ligomis – ar galime padėti pacientui?“. PH susijusi su lėtinėmis plaučių ligomis ir (arba) hipoksija (III PH grupė) klinikinėje praktikoje yra sutinkama dažnai. Ji paprastai lemia blogesnę gyvenimo kokybę ir didesnį mirštamumą. Šios grupės PH sukelia įvairios lėtinės plaučių ligos (pvz., lėtinė obstrukcinė plaučių liga, idiopatinė plaučių fibrozė, bronchektazės ir kt.), kurių patogenezė ir pačios ligos prognozė skiriasi. PH simptomai dažnai būna panašūs kaip pagrindinės plaučių ligos, todėl PH neretai lieka nediagnozuota. Vis tik specifinis PH gydymas šiems pacientams yra ribotas ir apie jį daug diskutuojama. Remiantis naujausiais mokslo duomenimis, labai svarbu aiškiai apibrėžti klinikinį ir hemodinaminį paciento fenotipą, siekiant parinkti tinkamiausią gydymo strategiją. IHT turėtų būti atliekama tais atvejais, kai tikėtina, kad tyrimo rezultatai turės įtakos prognozei arba pakeis daugiadalykio konsiliumo sprendimą.

Doc. Andris Skride (Latvija) pristatė pranešimą sudėtinga ir PH gydytojams labai svarbia tema „Mišri ikikapiliarinė ir pokapiliarinė PH.“ Tai dažna antrosios grupės PH forma, susijusi su kairiosios širdies ligomis. Pranešime pabrėžta, kad ši būklė prasideda plaučių venų perkrova, o vėliau dėl plaučių venų spaudimo ir (arba) tūrio perkrovos pažeidžiamos ir plaučių arterijos, vystosi PH. Sutariama, kad specifinis PAH gydymas šiems pacientams yra netinkamas ir neskirtinas, o ne pagal patvirtintas indikacijas skiriamas PH specifinis gydymas (*off-label*) gali būti žalingas. Pagrindinis mišrios ikikapiliarinės ir pokapiliarinės PH gydymo tikslas – optimali kairiosios širdies ligų kontrolė ir gydymas. A. Skride supažindino su neseniai pradėtu vykdyti II fazės tyrimu, kuriame tiriamas selektyvus ilgai veikiantis plaučių kraujagysles plečiančio hormono relaksino analogas. Šis naujas vaistas gali atverti naujas galimybes mišrios ikikapiliarinės ir pokapiliarinės PH gydymo galimybes. Širdies nepakankamumu visame pasaulyje serga vis daugiau žmonių, todėl labai svarbu šiems pacientams anksti įtarti ir nustatyti mišrią ikikapiliarinę ir pokapiliarinę PH bei reguliariai vertinti pacientus gydymo metu atliekant echokardiografiją.

Gydytoja kardiologė L. Anton supažindino su intensyvaus gydymo ūminio dešiniojo skilvelio nepakankamumo naujovėmis ir algoritmais. Dešiniojo skilvelio atsakas į padidėjusį slėgį yra vienas svarbiausių veiksnių, lemiančių PH sergančių žmonių išgyvenamumą. PH gydymo galimybės didėja, tačiau ūminis DS nepakankamumas tebėra didelis klinikinis iššūkis. Pranešime aptarti aktualūs DS nepakankamumo gydymo principai ir pabrėžta, kad ankstyva diagnostika bei individualizuotas požiūris gali turėti lemiamos įtakos paciento klinicinei eigai.

Dr. E. Grigonienė – PH kompetencijos

centro vadovė ir kardiologė VUL Santaros klinikose – skaitė pranešimą apie PH diagnostikos ir gydymo iššūkius sergant kairiosios širdies ligomis. Tai sudėtinga ir daug diskusijų sukelianti patologija, turinti sudėtingus ir ne visai aiškius patofiziologinius mechanizmus. PH sergant kairiosios širdies ligomis (ypač, kai yra išlikusi gera kairiojo skilvelio išstūmio frakcija) diagnostika neretai kelia didelius iššūkius, ypač diferencijuojant šią būklę nuo pirmosios PH grupės – PAH. Iš klinikinės patirties žinoma, kad PAH gydyti skirti vaistai kai kuriems pacientams, sergantiems PH, nuo kairiosios širdies ligų gali palengvinti simptomus. Tačiau šie vaistai taip pat gali lemti didesnę komplikacijų riziką – paryškinti kairiosios širdies nepakankamumą. Pagrindinis tokių pacientų gydymas išlieka optimalus gairėmis grįstas širdies nepakankamumo gydymas, o PAH skirtas specifinis gydymas turėtų būti skiriamas itin atsargiai.

Doc. D. Hoppenot pasidalijo klinikine patirtimi pristatydamas du sudėtingus klinikinius LSMUL KK PH centro PH pacientų atvejus, kurie sukėlė įdomią klinikinę ir mokslinę diskusiją.

Konferencijos metu taip pat vyko daug dalyvių dėmesio ir populiarumo sulaukusi praktinė mokomoji sesija. Joje LSMUL KK PH centro radiologė dr. L. Padervinskienė konferencijos dalyvius mokė atpažinti PH požymius krūtinės ląstos kompiuterinėje tomografijoje, o kardiologas P. Bučius supažindino su PH vertinimo pradmenimis atliekant kardioechoskopiją.

Džiugu, kad konferencijos metu vykusioje mokslo pranešimų sesijoje dalyvavo gausus būrys jaunųjų mokslininkų. Iš viso atrinkta 12 pranešimų, kuriuos pranešėjai pristatė žodžiu. Po kiekvieno pranešimo vyko trumpa mokslinė diskusija.

Pirmą vietą laimėjo medicinos studentas M. Zicāns iš Rygos Stradinio universiteto (Latvija), perskaitęs pranešimą „Preparuotų plaučių kraujagyslių modelis“ (angl. *A dissected model of pulmonary arteries*).

Antrosios vietos nugalėtoja – LSMU MA Kardiologijos klinikos gyd. rezidentė J. Ažukaitė, pristatčiusi pranešimą „Dešiniojo skilvelio ir plaučių arterijos sąveikos prognostinė reikšmė vienerių ir trejų metų išgyvenamumui pacientams, sergantiems ikikapiliarine plautine hipertenzija“ (angl. *The Prognostic Value of Right Ventricle–Pulmonary Artery Coupling for one- and three-year Survival in Patients with Precapillary Pulmonary Hypertension*).

Trečiąją vietą pelnė Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto studentas J. Stukas, pristatęs pranešimą „Gyvenimo kokybė sergant plautine hipertenzija: Vilniaus referencinio PH centro pacientų patirtis“ (angl. *Quality of Life in Patients with Pulmonary Hypertension Treated at the Vilnius Pulmonary Hypertension Reference Centre*).

Renginį vainikavo smagi diskusija ir koncertas.

LSMU Sveikatos duomenų mokslinės analitikos centras: pagrindinės veiklos kryptys ir ateities perspektyvos

Įgyvendinant LSMU strateginės plėtros 2022–2026 m. gairių strateginio tikslo „Vykdam aukščiausio lygio fundamentaliuosius ir taikomuosius tyrimus, kurti mokslo žiniomis grįstą sveikatos sistemą ir tvarias technologijas“ priemonę „Sveikatos mokslinių duomenų analitikos centro sukūrimas ir išplėtojimas“ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto senato 2024 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 178-05 Universitete įkurtas Sveikatos duomenų mokslinės analitikos centras (DAC). Centras veikia funkcinio pagrindu, jo darbe dalyvauja ir jam priskirtas funkcijas vykdo LSMU Medicinos akademijos Medicinos fakulteto Fiziologijos, matematikos ir biofizikos katedra. LSMU rektoriaus įsakymu (Nr. 2024-P-884) DAC vadovauja Fizikos, matematikos ir biofizikos katedros vedėja profesorė doc. dr. Renata Paukštaitienė.

Renata Paukštaitienė
DAC vadovė

Vita Špečkauskienė
DAC mokslinio koordinacinio komiteto sekretorė

DAC mokslinę kryptį ir tematiką formuoja, tvirtina ir ją įgyvendinimo eigą prižiūri Mokslinis koordinacinis komitetas, kurio sudėtis ir darbo reglamentas patvirtintas Universiteto rektoriaus įsakymu (Nr. 2024-V-0244). Šį komitetą sudaro skirtingų sričių Universiteto mokslininkų komanda, koordinuojama

prorektorės mokslui prof. habil. dr. V. Lesauskaitės.

Birželio 11 d. DAC mokslinio koordinacinio komiteto posėdžio metu centro vadovė pristatė strategines centro plėtros kryptis. DAC vizija – tapti nacionaliniu mastu pripažintu sveikatos duomenų analitikos centru, kuris generuoja pridėtinę vertę mokslui, sveikatos sistemai ir visai visuomenei. Misi-ja – atlikti aukščiausio lygio fundamentaliuosius ir taikomuosius sveikatos duomenų tyrimus, teikti analitines paslaugas, konsultacijas ir infrastruktūrą mokslininkams

bei institucijoms, skatinti duomenų kultūrą ir inovacijas. DAC veikla grindžiama tokiomis vertybėmis kaip tikslumas, bendradarbiavimas, inovatyvumas, atvirumas, patikimumas ir atsakomybė.

Keturios pagrindinės DAC veiklos kryptys:

1. Kokybiški sveikatos duomenų tyrimai. DAC siekia skatinti duomenimis grįstus mokslinius tyrimus, plėtoti tvarų duomenų valdymą, formuoti bendrą universitetinę duomenų standartizavimo strategiją. Taip pat numatoma gilintis į pačių sveikatos duomenų analizę – nagri-

nėti jų struktūrą, kokybę, surinkimo, kodavimo, pildymo bei tvarkymo metodikas ir skatinti bei plėtoti pakartotinį duomenų vartojimą.

2. Analitinės paslaugos ir konsultacijos. Centras teikia metodologinę pagalbą LSMU tyrėjams, įgyvendina užsakomuosius tyrimus įvairioms institucijoms ir diegia naujus analitinius sprendimus.

3. Duomenų valdymas ir infrastruktūra. Vienas svarbiausių DAC prioritetų – kurti ir vystyti Sveikatos duomenų mokslinės analitikos informacinę sistemą (SDMA IS). Ši sistema taps visapusiška, saugia ir funkcionalia platforma duomenims surinkti, konsoliduoti ir valdyti.

4. Švietimas ir kompetencijų ugdymas. DAC siekia skleisti duomenų kultūrą universiteto bendruomenėje ir tarp partnerių – planuojami mokymai, seminarai ir edukacinės priemonės, skirtos sveikatos duomenų analitikos kompetencijoms stiprinti.

Šiuo metu yra kuriama duomenų mokslinės analitikos informacinė sistema (IS). Pradiniame etape IS sudarys trys duomenų saugyklos, kuriose, apsirąšius ir pasitvirtinus vidines tvarkas, planuojama pradėti kaupti jau atliktų mokslinių tyrimų pseudoniminius duomenis, galimai tinkamus pakartotiniam vartojimui. Tačiau, siekiant užtikrinti visavertį sis-

temos funkcionavimą, būtina sukurti sistemos bazinės funkcijas: duomenų bazių ir dokumentų saugyklas (įskaitant reikiamų licencijų įsigijimą), vartotojų valdymo platformą, duomenų saugos mechanizmus, vartotojo sąsają, kad vartotojai galėtų patogiai formuoti duomenų užklausas, peržiūrėti ataskaitas, naudotis savitarnos funkcijomis. Siekiama įtraukti duomenų architektą, kuris padėtų struktūruoti, dokumentuoti ir integruoti esamus duomenų šaltinius. Taip pat sujungti saugyklas į vieningą sistemą, sukuriant techninius sprendimus duomenų srautams valdyti, sinchronizuoti ir saugoti. Tai sudėtingi procesai, reikalaujantys ne tik analitinių, bet ir IT žinių, didelių finansinių ir žmogiškųjų investicijų.

DAC veikla grindžiama bendruomeniškumu ir partneryste – į veiklas visuomet noriai įtraukiami idėjų turintys mokslininkai iš įvairių LSMU padalinių, bendradarbiaujama su ligoninėmis, tyrėjais ir tarptautiniais partneriais. Kviečiame visus, kuriems rūpi duomenų galia, kurie įžvelgia šio centro egzistavimo naudą universitete, prisijungti prie Sveikatos duomenų mokslinės analitikos centro ir jo informacinės sistemos įveiklinimo ir kartu kurti pažangą, grįstą mokslu, inovacijomis ir bendradarbiavimu.

„Kultūra suvalgo inovacijas pusryčiams“ – Kaune sveikatos inovacijų ekosistemos lyderiai diskutavo, kodėl proveržį lemia ne technologijos, o žmonės

„Inovacijos žlunga ne dėl technologijų ar finansų stygiaus – jos žlunga dėl kultūros“. Toks sakiny, nuskambėjęs Kaune vykusiuose suinteresuotų šalių rytiniuose pokalbiuose EIT Health „Morning Health Talks“, kuriuos organizavo LSMU Sveikatos inovacijų vystymo centras, KTU „Startup Space“ bei LSMU ligoninės Kauno klinikos ir VDU verslumo kompetencijų ugdymo centras MINDED.

Inga Kanapeckienė
Projektų vadovė, „EIT Health Lietuva“ atstovė

Kauno paveikslų galerijoje vykęs renginys subūrė Lietuvos ir Europos sveikatos inovacijų ekosistemos dalyvius – nuo viešojo sektoriaus iki investuotojų, nuo technologų iki švietimo lyderių, startuolių kūrėjų. Diskusijų ašis – ne finansų ar technologijų galia, bet jų ribos, kai trūksta kultūrinio pagrindo, atvirumo nesėkmei ir gilaus žmogiško „kodėl“.

Renginio tema – provokuojanti ir taikli: „Culture Eats Innovation for Breakfast: Why Mindset Shifts Matter More Than Tech“ (liet. „Kultūra valgo inovacijas pusryčiams: kodėl mąstysenos pokyčiai yra svarbesni nei technologijos“). Ir, kaip paaiškėjo, tai ne retorika, o labai konkreti problema, stabdanti pažangą net ten, kur turime protus, duomenis ir idėjas.

Kultūra – inovacijų sėkmės pagrindas

Pirmasis renginio pranešėjas, skaitmenizacijos ir dirbtinio intelekto ekspertas Gediminas Buivydas pabrėžė, kad inovacijos be kultūros – neveiksmingos. Pasak jo, net 90 proc. skaitmeninių transformacijų iššūkių kyla ne dėl technologinių, o dėl žmogiškųjų veiksnių: „Inovacijos žlunga ne dėl technologijų – jos žlunga dėl kultūros. Jei neturime aiškaus atsakymo, kodėl norime keistis – jokia inovacija nesuveiks.“

Savo pranešime Gediminas nagrinėjo, kaip ugdyti organizacijos gebėjimą inovuoti: nuo skaitmeninės brandos įsivertinimo iki eksperimentinių projektų kūrimo. Anot pranešėjo, daugelis organizacijų skuba prie klausimo „ką darysime?“, užuot pradėjusios nuo esminio „kodėl tai svarbu?“ – tik prasmingas pokytis gali tapti priimtinas darbuotojams. Esminis pokyčių katalizatorius, jo teigimu, yra

E. Bartulio nuotr.

sąmoninga lyderystė, kuri suteikia erdvę klysti, mokytis ir judėti pirmyn. „Kai lyderystė nežino atsakymo į „kodėl“, kultūra suvalgo visas strategijas net prieš pusryčius“, – ironizavo jis. Todėl inovacijos reikalauja ne tik technologijų, bet ir vidinės drąsos – „Reikia ne laukti pusmečio – reikia pradėti testuoti jau rytoj.“

Lietuvoje talentingų žmonių yra, kultūros dar trūksta

Sveikatos apsaugos viceministras Daniel Naumovas savo pranešime akcentavo,

kad net ir mažos iniciatyvos gali tapti didelių pokyčių pradžia. Jo teigimu, Lietuva, neturėdama gamtinių išteklių, turi remtis tuo, ką turi geriausio – talentingais žmonėmis ir jų žiniomis. „Žmonės, esantys šioje salėje, gali būti inovacijų sėkla ateičiai“, – sakė jis. Visgi, kad inovacijos taptų realybe, būtina stiprinti sveikatos inovacijų ekosistemą, kurioje dalyvautų pacientai, mokslininkai, gydymo įstaigos, startuoliai, valdžios atstovai ir investuotojai.

„Kultūra suvalgo inovacijas pusryčiams“ – Kaune sveikatos inovacijų ekosistemos lyderiai diskutavo, kodėl proveržį lemia ne technologijos, o žmonės

5» Pranešimo metu viceministras atvira ivardijo dalį iššūkių, trukdančių proveržiui. Anot jo, Lietuva turi stiprius mokslininkus, ambicingą biotechnologijų viziją ir modernias ligonines, tačiau spartesnei pažangai dažnai kelią užkerta perteklinė biurokratija, komunikacijos trūkumai tarp institucijų bei nepakankamai aiškūs bendradarbiavimo mechanizmai. D. Naumovas pabrėžė, kad reikia ieškoti subalansuoto ir skaidraus požiūrio, kuris skatintų bendradarbiavimą, o ne jį stabdytų.

Itin svarbi viceministro žinutė buvo apie sveikatos duomenų vertę. Jo teigimu, jei duomenys nėra naudojami pacientų gerovei – tai ne tik neefektyvu, bet ir kelia etinių klausimų. Taip pat akcentuota būtinybė keisti požiūrį į viešąjį finansavimą – nuo pasyvių išlaidų prie aktyvios investavimo logikos. „Net jei kalbame apie valstybės pinigų, jie turėtų būti skiriami ten, kur kuriama vertė“, – sakė jis. D. Naumovas pabrėžė, kad proveržiui būtinas ir švietimas – technologijos vystosi greičiau nei sveikatos sektoriaus darbuotojai spėja jas perprasti, todėl būtina sistemingai investuoti į kompetencijų stiprinimą.

Viceministras pasidžiaugė, kad pirmą kartą šalies istorijoje Sveikatos apsaugos ministerija yra įtraukusi inovacijas į savo programą kaip atskirą strateginį prioritetą. Tai aiškus ženklas, kad Lietuva siekia kurti pažangią, žiniomis ir duomenimis grįstą sveikatos sistemą, kurioje inovacijos pasiektų pacientą greičiau ir efektyviau.

Technologijos, gimstančios iš empatijos

Ne mažiau įkvepiantis buvo Mike'as Hazlewoodas, technologijų kūrėjas ir startuolio „SensePilot“ bendrąjį kūrėją, kurio pristatymas tapo gyvu pavyzdžiu, kaip proveržis gimsta ne iš technologijų, o iš vertybių ir empatijos.

„Inovacijos neturi prasidėti nuo „ką mes galime sukurti?“, jos turi prasidėti nuo „kam to reikia?“ – būtent taip prasidėjo „SensePilot“ istorija“, – kalbėjo M. Hazlewoodas, pristatydamas sprendimą, leidžiantį žmonėms su sunkia negalia naudotis kompiuteriu tik veido raumenų judesiais.

Jo žodžiais, ši inovacija atsirado ne iš rinkos poreikio, bet iš kultūrinio suvokimo, kad technologijos turi būti prieinamos visiems – ypač tiems, kurie dažniausiai paliekami nuošalyje: „SensePilot“ prasidėjo kaip eksperimentas hakatone – vietoje, kur saugu klysti ir mokytis. Ir mes nusprendėme tęsti, nes matėme realią žmogaus gyvenimą keičiančią vertę.“

Be to, jis pabrėžė, kad technologijos sprendimas buvo sąmoningai kuriamas taip, kad atitiktų asmens duomenų apsaugos ir orumo principus: „Visa mūsų sistema veikia lokaliai, neprijungus prie interneto – tai ir grei-

čiau, ir saugiau. Technologijos gali būti jautrios – jei taip nusprendžiame.“

M. Hazlewoodo pristatymas organiškai pratęsė pagrindinę renginio žinutę: kad tik kultūra, kuri vertina įtrauktį ir supranta tikrąją inovacijų prasmę, gali generuoti sprendimus, kurie keičia gyvenimus.

Portugalijos patirtis: bendruomenė svarbiau už finansavimą

Renginyje nuotoliniu būdu dalyvavęs Jorge Pimenta, Portugalijos instituto Pedro Nunes (IPN) inovacijų direktorius, pasidalijo vertinga patirtimi, kaip kurti tvirtą ir gyvybingą inovacijų kultūrą net mažesniuose miestuose. Jo vadovaujamas centras IPN įsikūręs vos 150 tūkst. gyventojų turinčiame Koimbra mieste – per tris dešimtmečius sugebėjo paversti šį miestą vienu iš Portugalijos sveikatos technologijų inovacijų centrų.

Anot J. Pimenta, esminė sąlyga tokiai sėkmei – ilgalaikis bendradarbiavimas tarp universitetų, startuolių, viešojo sektoriaus ir sveikatos priežiūros įstaigų: „Galite turėti pažangiausią dirbtinio intelekto sprendimą, bet jei sveikatos sistema jo nenori ar nesupranta, tai tik „PowerPoint“ skaidrės.“ Todėl IPN veikla orientuota į taikomuosius tyrimus, technologijų perkėlimą bei tiesioginį dialogą su galutiniais naudotojais.

J. Pimenta pabrėžė ir bendruomenės svarbą. Pasak jo, bendradarbiavimas – tai dvipusė gatvė: jei nori gauti, turi ir duoti. Tik tuomet kuriasi pasitikėjimas ir veikianti bendruomenė. Todėl IPN nuolat organizuoja hakatonus, idėjų dirbtuves, praktikas studentams bei mentorystės programas – visa tai padeda atpažinti ir ugdyti inovatorius anksčiau stadijoje.

Lietuvai ši patirtis gali būti itin naudinga. Ji rodo, kad net mažas miestas gali tapti inovacijų centru, jei veikia aiški ilgalaikė strategija, stiprūs tarpsektoriniai ryšiai ir kuriama bendradarbiavimo kultūra grįsta ekosistema.

Lietuva turi viską, ko reikia – išskyrus bendrą viziją ir struktūruotą bendradarbiavimą

Antroje renginio dalyje svečiai klausėsi trijų skirtingų sričių ekspertų diskusijos – kaip Lietuvoje sukurti tvirtą ir bendradarbiavimu grįstą sveikatos inovacijų ekosistemą. Renginio moderatorius Edvinas Grauzelis akcentavo: „Klausimas paprastas – ką galime padaryti, kad po metų Lietuvoje turėtume ryškesnę inovacijų kryptį sveikatos sektoriuje?“

LSMU ligoninės Kauno klinikų Inovacijų vertinimo ir diegimo tarnybos vadovas Antanas Montvila atkreipė dėmesį į tai, kad sveikatos sektoriaus vaidmuo kuriant inovacijas turi būti aiškiai apibrėžtas. Pasak jo, gydymo įstaigos nėra startuolių akseleratoriai: „Mūsų tiesioginis darbas – teikti paslaugas. Mūsų tikslas – kad geriausios, patikrintos technologijos kuo greičiau pasiektų žmones.“ Jis taip pat pabrėžė, kad Lietuvoje vis dar trūksta brandžios inovacijų ekosistemos: „Esame gana jauna bendruomenė, ypač sveikatos inovacijų srityje, ir vis dar šiek tiek susiskaldžiusi.“

Paulius Vilemas, „Energenas Group“ įkūrėjas ir generalinis direktorius, LitBAN steigėjas, įmonės „Sofigama“ investicijų direktorius, diskusijoje pabrėžė sisteminių požiūrį ir tarpautinių pavyzdžių reikšmę. Jis teigė, kad Lietuvoje dažnai painiojamas inovacijos supratimas: „Gydymo įstaigų tikslas nėra inovacijų kūrimas. Jų tikslas – gydyti patvirtintais metodais.“ Pasak jo, efektyvios inovacijos atsiranda tik tada, kai egzistuoja aiški struktūra tarp mokslo institucijų, gydymo įstaigų ir verslo: „JAV ir Izraelis rodo pavyzdį – ten inovacijos kyla iš universitetų, bet ligoninės padeda jas testuoti, validuoti, naudoti duomenis.“

Jis taip pat pastebėjo, kad sveikatos sektorius netrukus gali patirti esminį lūžį: „Gyvename toje ribą peržengiančioje eroje – medicina, kokią pažinome iki šiol, jau išnaudojo savo istoriją. Ateina naujoji medicina, pagrįsta duomenimis ir prevencija.“ Paulius pabrėžė,

kad Lietuvos, kaip mažos valstybės, pranašumas – galimybė greitai išbandyti ir diegti naujus modelius: „Jeigu suskubsime, galime eksportuoti visą inovatyvios sveikatos sistemos modelį inertinėms didelėms šalims, tokioms kaip Vokietija ar Prancūzija.“

VDU Verslumo kompetencijų ugdymo centro MINDED vadovas Osvaldas Stripeikis kalbėjo apie gilesnę – kultūrinę ir vertybinę – inovacijų pusę. Jis priminė, kad tikras proveržis gimsta ten, kur susilieja žinios, jausmai ir praktika: „Trys dalykai gimdo inovaciją – širdis, protas ir rankos. Jei pradėdame tik nuo idėjų, neturėdami prasmės, tampa labai sausa. O prasmingumas – tai žmogiškas dalykas, kurio dirbtinis intelektas niekada nesukurs.“ Jo teigimu, vien techninių sprendimų nepakanka – reikia sisteminio mąstymo, kuris gimsta tik per patirtį: „Inovacija – tai naujas sprendimas egzistuojančiai problemai. Kad ją rastum, reikia pačiam būti tame sektoriuje, pažinti jo skausmus.“

Diskusijos pabaigoje moderatoriaus visi dalyviai buvo paprašyti atsakyti, ką per artimiausius tris mėnesius padarys, kad inovacijų kryptis Lietuvoje taptų aiškesnė. A. Montvila įvardijo labai konkretų žingsnį: „Tęsimas darbas su atviro sveikatos duomenų standarto OpenEHR įgyvendinimu. Jau pradėjome pilotuoti tai savo ligoninėje – ir tai bus pamatas, ant kurio galėsime statyti kitas inovacijas.“ P. Vilemas akcentavo, kad svarbiausia – parodyti paklausą: „Jei žmonės pradės reikalausti inovatyvaus gydymo, sistema turės reaguoti.“ O. Stripeikis savo ruožtu išskėlė klausimą, kas galėtų tapti „klijuojančiuoju ekosistema elementu“: „Turime inovatorių, turime kompetencijų – bet trūksta to, kas sujungtų visus į vieną viziją. Gal tai gali būti universitetas? Gal verslas? Tai – klausimas, į kurį dar ieškome atsakymo.“

Visą „EIT Health Morning Health Talks“ „Culture Eats Innovation for Breakfast: Why Mindset Shifts Matter More Than Tech“ įrašą galima pamatyti čia: https://www.youtube.com/watch?v=15OT_qqBi-Y

E. Bartulio nuotr.

Apie „EIT Health Morning Health Talks“

„EIT Health Morning Health Talks“ – tai renginių serija, inicijuota „EIT Health“, siekiant skatinti sveikatos priežiūros inovacijas ir stiprinti bendradarbiavimą tarp įvairių sektorių atstovų. Šie renginiai vyksta tuose Europos regionuose, kuriuose dar trūksta inovacijų ir kurie yra įtraukti į EIT Regioninės inovacijų schemos programą. Pagrindiniai „Morning Health Talks“ tikslai: inovacijų skatinimas regionuose, tinklavėjos kūrimas ir gerosios praktikos sklaida.

Apie „EIT Health“

„EIT Health“ yra pirmaujantis Europos sveikatos inovatorių tinklas, vienijantis apie 120 partnerių ir yra remiamas Europos inovacijų ir technologijų instituto (EIT). Dirbdami tarpvalstybiniu mastu, siekiame padėti europiečiams gyventi ilgiau ir sveikiau. Atsakydami į lėtinių ligų augimą ir ieškodami naujų technologinių sprendimų, „EIT Health“ jungia inovatorius, ekspertus ir investuotojus, kad inovacijos greičiau pasiektų rinką. Šiandien „EIT Health“ jau padėjo daugiau nei 2500 startuolių ir augančių įmonių, padėjo pritraukti 1,9 mlrd. Eur investicijų, į rinką atvedė 113 sveikatos sprendimų ir apmokė 49 000 studentų bei specialistų. Daugiau informacijos: www.eithealth.eu

Apie „EIT Health InnoStars“

„InnoStars“ yra vienas iš aštuonių „EIT Health“ geografinių klasterių. Jis apima Lenkiją, Vengriją, Italiją, Portugaliją, taip pat Baltijos šalis, Kroatiją, Slovakiją, Čekiją, Slovėniją, Graikiją ir Rumuniją – tai šalys, kurias Europos inovacijų švietlentė (EIS) įvardija kaip „vidutinio lygio inovatorius“. „InnoStars“ skatina sveikatos priežiūros, sveiko gyvenimo ir aktyvaus senėjimo inovacijas bei padeda mažinti atotrūkį tarp stipriųjų ir besivystančių regionų.

Dar vieni sėkmingai įgyvendinti intensyvūs BIP mokymo kursai Veterinarijos akademijoje

■ Praktiniai užsiėmimai ultragarso klasėje Simuliacijos centre.

3» Iki kontaktinių užsiėmimų studentai dalyvavo nuotoliniuose susitikimuose, kurių metu buvo skaitomos kviestinių užsienio universitetų kolegų teorinės paskaitos. Teorinių paskaitų temos apėmė produkcijos gyvūnų patelių ir patinų reprodukcijos valdymo ir optimizavimo praktikas, su kuriomis studentus supažindino prof. dr. Dagmar Waberski iš Hanoverio veterinarinės medicinos universiteto, doc. dr. Guna Ringa-Ošleja iš Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universiteto bei veterinarinės reprodukcijos koledžo diplomantas

doc. dr. Stefan Björkman iš Helsinkio universiteto.

Daugumai atvykusių studentų vizitas Veterinarijos akademijoje buvo pirmasis, todėl pradžioje studentai buvo supažindinti su akademinio miestelio mokymosi erdvėmis, klinikiniais-praktiniais centrais, kuriuose veterinarinės medicinos studentai įgyja ir tobulina praktinius įgūdžius, jiems pristatyta Lietuvos veterinarijos raida.

Kontaktinių užsiėmimų metu studentai gilino teorines žinias pritaikant jas praktiškai. Savaitės Kaune metu studentams buvo suplanuota

■ Pirmoji studentų diena Veterinarijos akademijoje, prie Vyčio žirgo paminklo.

Organizatorių nuotr.

įvairių veiklų, dalyvaujant laboratoriniuose darbuose, seminaruose, dirbtuvėse, praktiniuose užsiėmimuose. Studentams užsiėmimus vedė LSMU Veterinarijos akademijos dėstytojai lektorės dr. Audronė Rekešūtė ir dr. Neringa Sutkevičienė, dokt., vet. gydytojas Mingaudas Urbutis, prie praktinių veiklų prisidėjo veterinarinės akušerijos ir ginekologijos rezidentai Evelina Jankauskaitė ir Justinas Džiaukštas.

Intensyvios savaitės metu studentai sudalyvavo prof. dr. Walter Baumgartner (Vienos veterinarinės medicinos universitetas) skaitytame specialių paskaitų cikle, kurių metu profesorius dalijosi ne tik teorine informacija, bet ir praktinėmis įžvalgomis.

Kontaktinės savaitės metu studentai buvo įtraukti ne tik į akademines veiklas, bet ir į edukacijas: dalyvavo viktorinoje pagal ūkinių gyvūnų

sritis, kurios nugalėtojai buvo apdovanoti prizais, aplankė LSMU Laukinių gyvūnų globos centrą, kur dalyvavo veiklose – kūrė žaislus laukiniams gyvūnams.

Savaitė buvo turininga ir pilna veiklų, studentai buvo motyvuoti bei rodė susidomėjimą užsiėmimų metu. Gera vidinė kursų energija ir komunikacija, studentų laisvumas ir užmegztas ryšys padėjo pagrindus būsimų BIP kursų temoms.

Nuo simptomų iki sprendimų: detektyvinis žvilgsnis į veterinarinę praktiką

LSMU Veterinarijos fakultete studentai iš Estijos, Kanados, Latvijos, Lenkijos, Suomijos ir Vokietijos leidosi į detektyvines sprendimų kovą su užkrečiamosiomis gyvūnų ligomis paieškas, dalyvaudami Baltijos šalių žemės ūkio, miškų ir veterinarijos universitetų tinklo (BOVA) organizuojuose Erasmus+ intensyviuose mišriuose mokymuose „*Detective Work: How to Prepare for Veterinary Practice*“. Ne viskas čia buvo taip paprasta, kaip atrodė iš pirmo žvilgsnio – po paviršiumi slypėjo realūs klinikiniai atvejai, analitiniai iššūkiai ir netikėti atradimai.

Dr. Rasa Adomkienė,
doc. dr. Tomas Kupčinskas
Veterinarijos fakultetas

Mokymus organizavo Veterinarinės patobiologijos katedros (VPK) dėstytojai ir Mikrobiologijos ir virusologijos instituto (MVI) mokslininkai – tie, kurie geriau nei kas kitas žino, kaip įminti mikroorganizmų paliekamas mįslės. Kiekviena diena tapo detektyviniu tyrimu, o užduotys priminė scenarijus iš kriminalinių serialų – tik čia kaltininkai buvo ne žmonės, o virusai, bakteri-

jos ar parazitai ir jų gudriai maskuojami pėdsakai.

Gegužės pradžioje vykusioje virtualioje mokymų dalyje studentai klausėsi Estijos gyvybės mokslų universiteto (EMU) Veterinarinės medicinos ir gyvūnų mokslų instituto profesoriaus dr. A. Viltrop paskaitos apie afrikinio kiaulių maro epidemiologiją, paplitimą pasaulyje ir rizikos veiksnius, o LSMU VPK profesorius dr. A. Malakauskas supažindino su užkrečiamųjų ligų protrūkių tyrimais.

» 8

■ Mokymų dalyviai Lietuvos zoologijos sode kartu su veterinarijos gydytoja dr. J. Autukaite (penkta iš kairės).

Nuo simptomų iki sprendimų: detektyvinis žvilgsnis į veterinarinę praktiką

■ Studentai atlieka praktines užduotis VPK Parazitologijos laboratorijoje.

■ Mokymų dalyviai Laukinių gyvūnų globos centre kartu su veterinarijos gydytoju R. Matevičiumi (septintas iš kairės).

7» Apie smulkiųjų atrajotojų virškinimo trakto sutrikimus, diagnostiką ir gydymą paskaitą skaitė Varšuvos gyvybės mokslų universiteto profesorius dr. J. Kaba, taip pat profesorius asistentas dr. M. Mickiewicz dalijosi patirtimi apie atsparumo antihelmintikams – vis didesnę grėsmę keliančio prieš – valdymą. LSMU VPK lektorė dr. I. Stadalienė studentus supažindino su naminių kačių plaučių parazitais, kvėpavimo takų infekcijomis, taip pat šunų kraujo ligomis, kurių sukėlėjai slypi net ir pro mikroskopą ne visada iš karto pastebimos detalėse.

Didelio studentų susidomėjimo sulaukė Laukinių gyvūnų globos centro (LGGC) veterinarijos gydytojos M. L. Fiorini paskaita apie laukinių ir egzotinių gyvūnų prevenciją nuo užkrečiamųjų ligų bei Lietuvos zoologijos sodo veterinarijos gydytojos dr. J. Autukaitės paskaita apie kamelidų užkrečiamųjų ligų valdymą – srityse, kur standartiniai sprendimai retai tinka, o kiekvienas atvejis – tarsi unikalus kodas, kurį reikia iššifruoti.

Atvykusius į Kauną studentus pasitiko intensyvi ekskursija, praktinių dirbtuvių ir laboratorinių darbų savaitė. Studentai lankėsi Dr. L. Kriaučiūno smulkiųjų gyvūnų klinikoje, šios klinikos infekcinių ligų skyriuje, kur susipažino su infrastruktūros, veiklų organizavimo, pacientų judėjimo ir kitais biosaugai reikšmingais elementais – pavyzdžiais, kaip kartais net smulkiausias detalės lemia didelius padarinius. Taip pat apsilankė VA simuliacijos centre, kur išbandė simuliacijų stoteles bei pasidalijo savo įžvalgomis apie tokio centro reikalingumą lavinant studentų praktinius įgūdžius.

Visa veterinarijos istorija prasidėjo nuo žmonių kovos su užkrečiamosiomis gyvūnų ligomis – tai savo pasakojimais patvirtino VA muziejaus vedėja L. Baršauskienė. Studentai ekskursijos metu galėjo ne tik išgirsti istorinius faktus apie veterinariją Lietuvoje, bet ir sudalyvauti viktorinoje apie užkrečiamąsias ligas, žymius mokslininkus, prisidėjusius prie užkrečiamųjų ligų valdymo ir kontrolės, bei atrasti, kaip kiekvienas įvykis tapo istorija, kurios eigą lėmė mokslas, intuicija, o kartais ir atsitiktinumas.

Praktinė mokymų savaitė buvo labai intensyvi. Studentai dalyvavo įvairiose dirbtu-

vėse apie afrikinio kiaulių maro protrūkių tyrimus su VPK profesoriumi dr. A. Malakausku. VPK docentas dr. T. Kupčinskas juos mokė, kaip spręsti avių sveikatos iššūkius: nuo paslaptinių gaidžių, kurie iš pradžių neturi aiškaus paaiškinimo, iki kryptingų veiksmų, kurie padeda surasti tikrąją ligos priežastį. Lektorė dr. I. Stadalienė studentus skatino spręsti kačių kosulio diagnozavimo iššūkius bei išsiaiškinti, kas „slepiasi“ šunų kraujo mėginiuose – kokie plika akimi nematomi kaltininkai slypi raudonųjų ląstelių fone.

Kartu su MVI mokslininkais docentu dr. D. Zieniūni ir dr. R. Lelešiumi studentai vyko į „Nuaro fondo“ gyvūnų prieglaudą Alytuje, kur veterinarijos specialistas G. Survila jiems papasakojo apie prieglaudoje vykdomas veiklas. Taip pat mokėsi tinkamai paimti mėginius užkrečiamosioms ligoms nustatyti ir kaip mėginių paėmimas gali turėti įtakos diagnostiniams rezultatams. Vėliau MVI vykusiuose laboratoriniuose darbuose mokėsi apie kokybinę ir kiekybinę veterinarinių patogenų diagnostiką, pagrindinių patogenų nustatymą esant šunų viduriavimui.

Apsilankymas ir praktinis užsiėmimas Lietuvos zoologijos sode su veterinarijos gydytoja dr. J. Autukaite nepaliko abejingų studentų, kur jie ne tik sužinojo apie kasdienes veterinarijos gydytojo atsakomybes ir darbą zoologijos sode, kaip vykdoma laukinių gyvūnų prevencija nuo užkrečiamųjų ligų, bet ir dalyvavo žirafos ir raganosio treniruotėje. Laukiniai gyvūnai dresuojami, kad prisileistų veterinarijos gydytoją, jei esant poreikiui iš gyvūno reikėtų paimti kraują ar atlikti kitas būtinas sveikatingumui bei gydymui reikalingas procedūras nesukeliant jiems didelio streso.

LGGC veterinarijos gydytojas R. Matevičius ne tik aprodė centrą, bet ir išsamiai papasakojo apie jame laikiną prieglobstį radusius gyvūnus, turinčius skirtingas patekimo į centrą istorijas. Taip pat supažindino su ne-nuspėjama, įtemptu, tačiau labai žmogiškai jautriu ir gyvybiškai svarbiu veterinarijos gydytojo darbu gelbstintį nelaimės pakliuvusius laukinius gyvūnus, kovą už jų išlikimą ir neapsakomą džiaugsmą sugrąžinant juos atgal į natūralią gyvūnams aplinką.

Intensyvią savaitę studentai užbaigė sėk-

■ Studentai renka mėginius gyvūnų prieglaudoje.

mingu egzaminu ir sukauptomis žiniomis paremtu pabėgimo kambario tipo žaidimu, kuriame tarsi tikri detektyvai narpliojo įvairias situacijas ir sprendė realias užduotis: atpažino gyvūnų užkrečiamąsias ligas, biosaugos pažeidimus, analizavo infekcijų plitimo rizikas ir kitas problemas.

Užsimezges ryšys tarp mokymuose dalyvavusių universitetų dėstytojų ir mokslininkų, zoologijos sodo, LGGC veterinarijos gydytojų skatins ir tolimesnį bendradarbia-

vimą, idėjas naujiems mokymams ir projektams, o studentams šie mokymai – ne tik patirtis, praturtinusi žinias, bet ir galimybė pasidalyti mintimis su kolegomis iš kitų aukštųjų veterinarijos mokyklų bei atrastos pažintys, galinčios virsti bendrais darbais ateityje. Geri studentų atsiliepimai apie mokymus įkvepia planuoti naujus mokymus ir leidią tikėtis, kad ir kitais metais sulauksime studentų, pasiryžusių įminti veterinarijos mokslo paslaptis.

Kultūrinė-dalykinė-pažintinė studentų mobilumo programa į Prancūziją

Kultūrinė-dalykinė-pažintinė studentų mobilumo programa į Prancūziją vykdoma realizuojant LSMU ir asociacijos „Laba diena“ bendradarbiavimo sutartį. Šiais metais gegužės 8–16 d. LSMU studentų grupė vyko į Prancūzijos Dižono regiono Saint-Seine-L'Abbaye kaimą. 2025 m. konkursą laimėjo ir į Prancūziją vyko 9 studentai iš Medicinos fakulteto (3), Visuomenės sveikatos fakulteto (3), Odontologijos fakulteto (1), Veterinarijos fakulteto (1) ir Slaugos fakulteto (1). Prancūzų kalbos dėstytojos vizitą finansavo E+ judumo programa.

Prof. Liudmila Dulksnienė
Kalbų ir edukacijos katedra

Asociacija „Laba diena“ siūlė savo svečiams kultūrinės, ekonominės, susipažinimo su regionu veiklas ir suorganizavo vizitą į stambiųjų gyvūnų fermą. Studentai taip pat lankėsi Dižono universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Farmacijos katedroje. Jie turėjo galimybę apsilankyti vaistų gamybos patalpose ir pamatyti naujausią naudojamą įrangą vaistams gaminti. Studentai dalyvavo prof. Mathieu Geurriaud paskaitoje apie Prancūzijos sveikatos sistemą ir jos ypatumus, vėliau diskutavo apie Lietuvos ir Prancūzijos sveikatos sistemų privalumus ir trūkumus su fakulteto dėstytojais.

Studentai kiekvieną dieną turėjo skirtingas išvykas ir veiklas, kurios jiems labai patiko. „Labai patiko! Labiausiai branginu žmones, su kuriais pažinome įspūdingą Côte-d'Or kraštą. Taip pat buvo naudinga ir įdomu sužinoti apie Dijon sveikatos mokslų universitetą, sveikatos priežiūros sistemą, įsitraukti į bendruomenės kasdienybę, diskutuoti apie dabartinius iššūkius ir siekius tobulėti abejuose šalyse“ (leva). „Šią išvyką kol kas galiu

vertinti kaip vieną geriausių kelionių. Labiausiai patiko, kad galėjome susipažinti su šios šalies kultūra iš vidaus, per vietinių žmonių patirtis. Jie atskleidė tikrąją Prancūzijos pusę ir parodė daug daugiau nei mato įprasti turistai. Tikrai labai patiko veiklos, nes jos buvo įvairiapusiškos, labai apgalvotos ir puikiai suplanuotos“ (Agnė). „Ypač džiugu, kad per tokį trumpą laiką spėjome tiek daug pamatyti ir patirti – kelionė buvo kupina įspūdžių, naujų vietų, žmonių ir skonio patirčių“ (Augusta). „Labai patiko! Ypač sužavėjo įdomios išvykos, kurių pati tikriausiai net internete nebūčiau suradus bei galimybė paragauti autentiško maisto“ (Gabrielė). „Patiko, tai būtų ne tas žodis apibūdinti šią patirtį. Buvo tiesiog nuostabu. Viskas buvo tobula. Puikiai sudėliota programa, labai daug aplankėme ir pamatėme“ (Kamilė). „Visa kelionė labai patiko, aplankėme daug skirtingų miestelių / kaimelių, bet viskas buvo labai gerai suplanuota, todėl nepervargome. Labiausiai man patiko aplankyti Beaune mieste esantį hospisą, kuris buvo įkurtas XV a. Ten šiais laikais yra įkurtas muziejus (labai įdomus)“ (Gabrielė).

Gyvendami šeimose, studen-

tai galėjo susipažinti su prancūzų tradicijomis, gyvenimo būdu. „Šeima, į kurią patekome, mus priėmė itin šiltai – jautėsi nuoširdus rūpestis, dėmesys kiekvienai smulkmenai. Jų svetingumas ir širdingumas lydėjo visos viešnagės metu.“ (Augusta). „Nesitikėjau tokio svetingumo, iš tiesų pasijaučiau kaip dalis šeimos. Prie visos patirties dar prisideda, kad gali pamatyti prancūzų kasdienį gyvenimą, šeimos tradicijas, taip pat turėjau galimybę paragauti autentiškesnio maisto, kurio tikrai nebūčiau radusi restorane. Manau, jog pačių šeimų šiluma be galo prisidėjo prie pozityvios patirties“ (Gabrielė). „Šeima nuostabiai priėmė, viskuo rūpinosi, buvo labai malonu bendrauti, dalytis įspūdžiais ir istorijomis, norėjo parodyti, kaip jie gyvena, supažindinti su tradicijomis. Jaučiausi kaip jų dukra“ (Agnė). „Likau labai maloniai nustebinta šeimos atsidavimu ir suteikta galimybe gyventi su jais. Šeima buvo organizuota, labai draugiška, iniciatyvi, rūpestinga, kantri mano bandymams kalbėti prancūziškai“ (leva). „Tai buvo nauja ir labai vertinga patirtis. Taip, ir ta patirtis man paliko labai šiltą atgarsį širdyje. Jautėsi, kad buvau priimtas ne kaip svečias, o kaip gim-

naitis, kurio ilgai laukė. Mūsų kalbos buvo skirtingos, bet šypsenos – tokios pačios. Išmokau, kad tikroji kalba yra dėmesys ir rūpestis“ (Meda).

Studentai prisibijoję dėl savo prancūzų kalbos įgūdžių, tačiau, praleisdami visą laiką prancūzakalbėje aplinkoje, tobulino ir savo prancūzų kalbos žinias. „Pradžioje daug kas iš mūsų juokavome, kad būsime aprikti, nes nemokame gerai prancūzų kalbos, nes tik tokį stereotipą esame girdėję“ (Urtė). „Mane priėmusi šeima buvo labai kantri ir palaikanti – jie ne tik kalbėdavo lėčiau ar paprasčiau, bet ir įtraukdavo mane į įvairias kalbines veiklas, kurios padėjo lavinti įgūdžius natūraliai, be spaudimo. Vienas įdomiausių pavyzdžių – mūsų vakarinis ritualas su sūrio kubeliais. Prieš vakarienę ant stalo būdavo padedami sūrio gabalėliai, o jų viduje – klausimai prancūzų kalba. Turėdavau juos perskaityti garsiai, o tada kartu ieškodavome atsakymų. Tai buvo labai smagus ir draugiškas būdas tobulinti skaitymo, tarimo bei supratimo įgūdžius – mokymasis tapo natūralia dalimi bendravimo ir šeimos gyvenimo“ (Augusta). „Labiausiai netikėta – prancūzų kalbos žinios, nes atrodo, kad per savaitę išmokau daug daugiau nei per kelis mėnesius. Prancūzų kalbą tikrai patobulinau“ (Agnė).

Studentai iš šios mobilumo programos grįžo su daugybe įspūdžių, naujų idėjų. „Tokių patirčių negali gauti mokykloje ar per pamokas. Kiekvienas turėtų bent kartą patirti, kaip smagu yra pasimesti tarp naujų gatvių ir atrasti, kad pasaulis – pilnas draugų“ (Meda). „Atsitraukimas nuo rutinos ir dalyvavimas programoje praplėtė akiratį, suteikė dar daugiau įkvėpimo tęsti mokslo kelią, tapti padedančia žmonėms specialiste ir la-

biau įsitraukti į bendruomeniškas veiklas“ (leva). „Ši patirtis išmokė pasitikėti, atsiverti ir priimti gyvenimo netikėtumus kaip galimybes – ne tik augti, bet ir kurti tikrus, prasmingus santykius“ (Augusta).

Nors prieš vykdam į Prancūziją studentai dažnai nerimauja, tačiau grįžę vienbalsiai rekomenduoja mokytis prancūzų kalbos ir vykti į šią programą savo kolegoms. „Rekomenduoju 100 proc.! Manau, jog kiekvienas studentas privalo nors kartą gyvenime sudalyvauti panašioje programoje. Tai puiki proga susipažinti su kita kultūra iš labai arti“ (Rugilė). „Tai puiki galimybė ne tik patobulinti kalbos žinias, bet ir augti kaip asmenybei.“ (Meda). „Tikrai taip, rekomenduoju dalyvauti visiems studentams, o savo kURSO merginoms jau rekomendavau pradėti mokytis prancūzų kalbą, kad galėtų dalyvauti šioje programoje“ (Kamilė). „Labai rekomenduoju šioje programoje dalyvauti visiems studentams. Labai džiaugiuosi, jog dalyvavau, nors ir su ribotomis prancūzų kalbos žiniomis. Ši patirtis buvo visiškai nepakartojama, jeigu tik galėčiau, į šią programą vykčiau kiekvienais metais. Manau, kad tokie mainai – tai ne tik vienkartinė kelionė, o ilgalaikės draugystės pradžia“ (Augusta).

Asociacija „Laba diena“ įsipaigoja kiekvienais metais priimti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto 10–12 studentų grupę. Datos nustatomos bendru susitarimu tarp abiejų pusių. Programos dalyvių studentų kelionės Kaunas–Dižonas pirmyn–atgal išlaidos apmokamos iš LSMU fakultetų lėšų. Todėl kviečiame visus studentus tobulinti prancūzų kalbos žinias ir dalyvauti kitais metais konkurse.

avevita | REDAKCIJA:

LSMU Komunikacijos tarnyba,
Akademinės leidybos skyrius
A. Mickevičiaus g. 9, LT-44307 Kaunas
El. paštas: avevita@lsmuni.lt
Išleina kiekvieną trečiadienį
<https://link.lsmu.lt/0ov25y3g1l>
Leidinyi skirtas LSMU ir Kauno klinikų darbuotojams, studentams

Redakcinės kolegijos pirmininkas:

Edgaras STANKEVIČIUS,
Žurnalų leidybos centro vadovas

Redakcinė kolegija:

Andrius MACAS, Medicinos fakulteto dekanas
Rolandas STANKEVIČIUS, Veterinarijos fakulteto dekanas
Elena BARTKIENĖ, Gyvūnų mokslų fakulteto dekanė
Ingrida ULOZIENĖ, Mokslo centro vadovė

Tomas LAPINSKAS, Kauno klinikų direktorius visuomenės sveikatai, mokslui ir studijoms

LSMU Komunikacijos tarnyba, Vidinės ir išorinės komunikacijos skyrius:

Tautvydas BULVIČIUS, tel. 0 37 407433, vt. 5128
Rasa MASIOKAITĖ, tel. 0 37 395806, vt. 5133

Kauno klinikų Komunikacijos tarnyba:

Austė ALEKSANDRAVIČIŪTĖ-ŠVIAŽIENĖ
Karolina RAČKAUSKIENĖ

RĖMĖJAS:

BERLIN-CHEMIE
MENARINI

LSMU Kauno ligoninės Komunikacijos ir rinkodaros skyrius:

Raminta NAGELYTĖ

Redakcija:

Asta VALUCKYTĖ-ŪSIENĖ,
Akademinės leidybos skyriaus vadovė,
tel. 0 37 327243, vt. 5131
Jelena BABACHINA, maketuotoja

Ypatingas skrydis – Kauno klinikų medikai sugrįžo į Lietuvą su gyvybę gelbstinčia dovana

Birželio 13-osios vakarą Kauno klinikų medikų komanda kartu su Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų sraigtasparniu išskrido į Lenkiją eksplantuoti donorinio organo. Po kelių valandų Lenkijoje Kauno klinikų chirurgai atliko donorinio organo paėmimą (eksplantaciją). Kauno Aleksoto oro uoste apie 12 val. nakties Kauno klinikų gydytojų chirurgų ir slaugytojų komanda iš Gdanskio (Lenkija) pargabeno viltį – donoro organą, kuris buvo padovanotas sunkiai sergančiam recipientui Lietuvoje. Jam naktį iš penktadienio į šeštadienį atlikta organo transplantacija.

Donorystės ir transplantacijos procese brangi kiekviena minutė – donoriniai organai turi labai ribotą laiką, per kurį turi būti persodinti jų laukiantiems recipientams. Prireikus kuo skubiau įveikti atstumą, gydytojams transplantologams mielai gelbėja Lietuvos kariuomenės Karinės oro pajėgos (KOP) ar Valstybės sienos apsaugos tarnyba (VSAT). Skrydžiai užtikrina ne tik greitesnį, bet ir saugesnį donorinio organo pristatymą.

Vien per praėjusius metus dėl tarptautinių donorinių organų mainų vilties gyventi ir pasveikti Lietuvoje sulaukė trys recipientai. Iš Latvijos sulaukta donorinio inksto. Iš Lenkijos pasiekė dvi inkstų poros. Per šiuos metus dėl donorinių organų mainų sulaukta dviejų donorinių organų: iš Lenkijos ir Latvijos.

Vien Kauno klinikose 2025 metais atliktos 34 organų transplantacijos.

Šiuo metu donorinių organų ir audinių transplantacijos laukia beveik 500 žmonių: 118 – inksto, 56 – širdies, 3 – plaučių, 2 – širdies-plaučių komplekso, 2 – kasos-inksto komplekso, 97 – kepenų, 186 – ragenų transplantacijos. Iš jų – 20 vaikai.

Kiekviena organų transplantacijos kelionė – tai ne tik vilties žinia pacientui, bet ir didžiulė atsakomybė visai medicinos komandai. Kauno klinikų transplantacijų centras, sutelkęs aukščiausios kompetencijos specialistus, užtikrina, kad kiekvienas etapas – nuo donoro organų paėmimo iki jų persodinimo – būtų įgyvendinamas laikantis aukščiausių medicinos standartų. Donoro artimųjų sprendimas paaugoti organus tampa gyvybę gelbstinčiu veiksmu, o profesionali medikų komanda

užtikrina, kad šios sudėtingos ir ypatingo meistriškumo reikalaujančios operacijos vyktų sklandžiai ir profesionaliai.

Kiekviename donorystės procese dalyvauja dešimtys specialistų: donorų ir transplantacijų koordinatoriai, gydytojai, slaugytojai, pagalbinis personalas ir kiti. Kiekvieno komandos nario indėlis yra svarbus – jis prisideda prie sklandžios transplantacijos proceso eigos.

Kauno klinikų ir Nacionalinio transplantacijos biuro inf.

Kauno klinikų nuotr.

Tarptautinė *Erasmus+* mokymosi savaitė LSMU

Gegužės 26–30 d. Lietuvos sveikatos mokslų universitete (LSMU) vyko kasmetė tradicija tapusi tarptautinė Erasmus+ mokymosi ir dėstymo savaitė „*Erasmus+ Legacy: Lifelong Connections, 2025*“ (liet. „Erasmus+ paveldas: visą gyvenimą trunkantys ryšiai, 2025“). Visą savaitę trukusio renginio programa pasižymėjo pranešimų temų bei praktinių veiklų įvairove, kurios sujungė kultūrinį bei akademinį kontekstą ir pritraukė 25 užsienio aukštųjų mokyklų dėstytojus, įvairių administracinių padalinių specialistus iš 11 pasaulio šalių.

Gausiausias renginio dalyvių skaičius (net 9) atvyko iš Vakarų Balkanų regiono šalių – Albanijos ir Bosnijos Hercegovinos. Didžioji dauguma atstovavo aukštojo mokslo institucijoms Japonijoje, JAV, Libane, Sakartvele, Tailandė, Uzbekistane, su kuriomis LSMU bendradarbiauja Erasmus+ programos KA171 veiklos projektuose, administruojamuose LSMU Tarptautinių ryšių ir studijų centro (TRSC) Akademinio judumo skyriaus (AJS). Sulaukėme dalyvių iš Čekijos, Turkijos ir kaimyninės Latvijos.

Sveikinimo žodį dalyviams tarė TRSC AJS vedėja Žaneta Dičkutė, linkėdama visiems per viešnagę pažinti mūsų šalies kultūrą ir istoriją, Lietuvos žmonių būdą ir svetingumą, o taip pat išnaudoti galimybę įgyti naujų pažinčių ir tarpkultūrinių mainų patirties bendraujant su kitais renginio dalyviais.

Pirmosios renginio dienos programą pradėjo LSMU prorektorius studijoms prof. Kęstutis Petrikonis. Pristatymo metu prorektorius apžvelgė LSMU veiklos sritis, struktūrą, studijų įvairiapusįumą bei kokybę, universiteto tarptautiškumo kryptis bei skaičius, aptarė ateities keliamus tikslus. Svarbus dėmesys buvo teiktas studijų metodų inovaciniais sprendimams, dėstytojo ir studento santykiui, dirbtinio intelekto galimybių pritaikymui studijų procese, akademinės laisvės puoselėjimui LSMU. Prorektorius paminėjo ir problemas bei iššūkius diegiant į studentą orientuotą mokymo modelį, iššūkius pasirodė bendri daugeliui partnerių

institucijų, todėl vyko aktyvi diskusija ir patirčių mainai.

Renginio dalyviai tarpusavyje susipažino interaktyviame žaidime „Bingo“, kurį sudarė 12 klausimų apie įvairiausias sritis, susijusias su dalyvių darbo ypatumais, užsienio kalbų žinojimu, Erasmus+ patirtimis, asmeniniais pomėgiais ir pan. Kiekvienas dalyvis turėjo atrasti po vieną dalyvį kiekvienai kategorijai. Svečiai mielai dalyvavo, susipažino bei atrado kolegų talentus, įdomius gyvenimo faktus, kurie leido geriau pažinti juos ne tik kaip srities specialistus, bet ir kaip asmenybes. Netrukus geros nuotaikos ir puikių emocijų.

Antroji dienos dalis buvo skirta Erasmus+ judumo programos administravimo iššūkiams ir rezultatams aptarti. TRSC AJS komanda pristatė savo veiklą, vykdomus projektus ir judumo dalyvių kiekybinius rodiklius, buvo kalbama apie naujų Erasmus+ prioritetų plėtimą LSMU ir partnerėse institucijose. AJS koordinatorės pateikė Erasmus+ programos sklaidos ir skatinimo priemonių pavyzdžius, kalbėjo apie kasmetinius renginius LSMU bendruomenei („Erasmus dienos“), integracinius ir kultūrinius renginius atvykstantiems darbuotojams ir studentams.

Pirmąją viešnagės dieną dalyviai užbaigė ekskursiją pėsčiomis po Kauno centrą, aplankė žymiausias miesto istorines vietas, susipažino su Unesco paveldu, Art Deco architektūros pavyzdžiais, demonstruojančiais tarpukario Kauno dvasią ir suteikiančius miestui savitumo.

Antrąją dieną dalyviai pradėjo vizitą į LSMU Centrinį rūmą. Ekskursiją anglų kalba visai grupei po Anatomijos muziejų pavadė Medicinos fakulteto Anatomijos instituto darbuotojas Vaidotas Jankauskas. Dalyviai įvertino eksponatų gausą, jų aktualumą šiandien, žavėjosi istorinio palikimo išsaugojimu.

Vėliau tą dieną LSMU Kauno klinikų Komunikacijos tarnybos vadovė dr. Austė Aleksandravičiūtė-Švaidienė pavadė svečiams išsamią ekskursiją po Universiteto klinikų teritoriją. Partnerius pribloškė LSMU Kauno klinikų dydis, padalinių gausa, nuo pat įkūrimo išsaugota tunelių sistema, didelį įspūdį padarė vykdomos plėtros mastas bei taikomos inovacijos. LSMU Kauno klinikų Skubios pagalbos skyriaus vadovas Linas Darginavičius ne tik pristatė skyriaus darbo organizavimą, bet ir atskleidė darbo užkulisius: kuriomis dienomis, valandomis sulaukiama daugiausia pacientų, kiek vidutiniškai trunka priėmimo procedūra, kaip vyksta pacientų paskirstymas. Išgirdę apie priimamų pacientų skaičius dalyviai neslėpė susižavėjimo, o baigus ekskursiją pasigirdo plojimai.

Popiet svečius priėmė Farmacijos fakulteto Vaistų technologijos ir socialinės farmacijos katedros vedėja prof. Jurga Bernatienė, kuri renginio dalyvius supažindino su Farmacijos fakulteto inovatyviomis mokymosi priemonėmis ir fakulteto bendruomenės pasiekimais. Kūrybinių dirbtuvių metu dalyviai turėjo unikalią galimybę pasigaminti veido kremus su prabangiomis sudėtinėmis dalimis (dermokapsulėmis, aukso dulkėmis), pasitikrinti vitamino D ir geležies kiekį organizme, atlikti odos ir plaukų būklės įvertinimo testus. Profesorė negailėjo individualių patarimų, kokio-

mis, aukso dulkėmis), pasitikrinti vitamino D ir geležies kiekį organizme, atlikti odos ir plaukų būklės įvertinimo testus. Profesorė negailėjo individualių patarimų, kokio-

mis priemonėmis dalyviai galėtų pagerinti savo būklės rodiklius ar išvengti pavojingų odos ir plaukų pažeidimų.

Tarptautinė *Erasmus+* mokymosi savaitė LSMU

11» Trečią renginio dieną TRSC dekanė prof. Ingrida Janulevičienė pristatė universiteto tarptautiškumo viziją ir tikslus, pabrėždama tarptautinių veiklų reikšmę tobulinant mokslo, studijų ir praktikos procesus, ugdant Universiteto bendruomenės atvirumą ir toleranciją kitoms kultūroms. Dekanė akcentavo būtinybę palaikyti ryšį su LSMU alumnais, kurie, tapę aukščiausios kvalifikacijos sveikatos priežiūros specialistais, sėkmingai dirba kitose šalyse ir neša gerą žinutę apie Universitetą ir stiprina jo žinomumą. Tarptautinių programų koordinatorės Aušra Dapkevičienė ir Rūta Antanaitienė pristatė naujų studentų priėmimo į studijas LSMU procesus ir patiriamus iššūkius, pasidalydamos patirtimi apie įvairias kandidatų gudravimo priemones egzaminų metu, dokumentų vertinimo ir pripažinimo problemas bei prevencines priemones. Tarptautinių programų bei alumnų koordinatorė Justina Vonždienė pristatė daug metų TRSC vykdomas veiksmingas mentorių ir ambasadorių veiklas, padedančias naujai atvykstantiems studentams integruotis į Universiteto bendruomenę, akademinę ir socialinę aplinką, pabrėždama, jog didelis kultūrų skirtumas dažnai paveikia studentą ir jo akademinis rezultatus.

Renginio metu savo Erasmus+ patirtimi pasidalijo ir mainų programoje dalyvaujančios studentės. LSMU Odontologijos studijų programos studentė Eglė Gustainytė svečiams papasakojo, kaip studijos pasirinkime Italijos universitete suteikė jai daugiau galimybių tobulėti ne tik profesinėje srityje, tačiau ir asmeniniame gyvenime. Apie „Erasmus+“ mainų patirtį LSMU kalbėjo ir užsienio Medicinos programos studentė Megi Lartsuliani iš Sakartvelo. Studentė pasakojo ne tik apie studijas mūsų universitete, bet ir apie aktyvų dalyvavimą įvairiose papildomose veiklose: nuo Erasmus+ renginių iki kitų įsimintinų akimirų,

praturtinusių jos akademinę ir kultūrinę patirtį. Taip pat LSMU Farmacijos fakulteto studentas ir užsienio studentų ambasadorius Faisal Habib Patel dalijosi savo karjeros keliu. Jis pasakojo apie įsitraukimą į savanoriškas veiklas, mentorystę mainų studentams ir aktyvų dalyvavimą ESN organizacijos veiklose. Studentas pabrėžė, kokią reikšmę integracija turi tarptautiniams studentams, ir akcentavo savo, kaip ambasadoriaus, vaidmenį siekiant, kad kiekvienas studentas sulauktų reikiamos pagalbos.

Dieną renginio dalyviai pabaigė lietuviškų cepelinų gamybos dirbtuvėse, o jų paskanavę klausėsi tradicinių Lietuvos ir užsienio etnografinių instrumentų skambesio, mokėsi sutartinių, smagiai sukosi tautinių šokių ritmu ir galiausiai susibūrė į didelį Erasmus folklorinį ansamblį.

Ketvirtąją renginio dieną dalyviai turėjo puikią progą išklausyti LSMU Visuomenės sveikatos fakulteto Profilaktinės medicinos katedros Sveikos gyvensenos ugdytojų Giedrės Aukštakalnienės ir Linos Paulauskienės pranešimo apie tai, kokie faktoriai lemia mūsų mitybos įpročius, patarimų, kaip šeimoje formuoti sveikos mitybos įgūdžius. Teorines rekomendacijas lydėjo ir praktinis užsiėmimas – kaip pasigaminti sveikatai palankius pusryčius, suteikiančius energijos užtaisą visai darbo dienai. Svečiai ragavo, mėgavosi ir stebėjosi, kad, pasitelkus žinias ir išmonę, sveikai maitintis nėra taip sudėtinga.

Vėliau renginio dalyviai buvo pakviesti į Panemunės šilą dalyvauti miško terapijos seanse, kurį vedė psichologė-psichoterapeutė ir gamtos terapijos gidė Giedrė Žalytė. Savo potyriais dalyviai dalijosi bendrame rate skanaudami pikniko vaišes ant Nemuno upės kranto.

Paskutinę savaitės dieną svečiai aplankė Pyplių piliakalnį, grožėjosi atnaujinta Zapyškio bažnyčia,

užsuko į meno galeriją „Nemuno 7“ bei dieną užbaigė kultūrinėje edukacijoje, kurią pravedė Lekėčių moterų klubas. Lekėčiuose dalyviai ne tik degustavo regionui būdingų patiekalų, bet ir galėjo patys išmėginti šakočio kepimą židinyje.

Tarptautinės savaitės metu užsienio svečiai dalyvavo ne tik bendrojoje mokymų programoje, tačiau ir dėstymo veiklose bei individualiuose susitikimuose skirtinguose LSMU akademiniuose ir klinikiniuose padaliniuose. Renginio dalyvius svetingai priėmė Slaugos klinika, Farmacijos, Gyvūnų mokslų, Medicinos, Odontologijos, Veterinarijos, Visuomenės sveikatos fakultetai.

Tarptautinė mokymų savaitė energingai praūžė, nešdama gerą žinią apie LSMU plačiai į pasaulį, užtvirtino neįkainojamą patirtį, užmezgė naujus ir sustiprino jau esamus ryšius su užsienio partneriais bei atvėrė naujas bendradarbiavimo perspektyvas. Erasmus+ mokymų ir dėstymo savaitės dalyviai vienbalsiai gyrė puikų savaitės organizavimą, veiklų įvairovę bei organizatorių pastangas ir pažadėjo sugrįžti kitais metais.

TRSC Akademinio judumo skyriaus inf.

International Erasmus+ Staff Week at LSMU

From May 26th to 30th, Lithuanian University of Health Sciences (LSMU) hosted the annual tradition of the international Erasmus+ Staff Week titled “Erasmus+ Legacy: Lifelong Connections, 2025.” One week-long event featured a diverse programme of presentations and practical activities that combined cultural and academic contexts. It attracted 25 academic and administrative staff from higher education institutions in 11 countries around the world.

»13

We had a wonderful time! Thank you once again for welcoming us in such an inspiring program. It was perfectly organized in every dimension.

Stela Panteqi, Aldent University, Albania

It was truly a pleasure to visit LSMU, meet inspiring colleagues from across the world and experience a part of Lithuania's culture and spirit. Everything was so well prepared, from the engaging sessions to the cultural program, and your kindness made us feel genuinely welcome.

We've returned home with great memories, new connections and a deeper appreciation for the work you do. Looking forward to future opportunities for collaboration.

Eliano Nakhle, Lebanese American University, Lebanon

Thank you very much for the warm hospitality during the Erasmus+ Staff Week at LSMU. It was a truly enriching experience, and I sincerely appreciate all the effort your team made to organize such a meaningful and memorable programme.

Sukanya Phunphong, Walailak University, Thailand

Thank you so much for the warm hospitality. These were truly unforgettable and diverse days, with very warm and interesting guests. It would be a pleasure to join the program again next time.

Maka Sabashvili, University of Georgia, Sakartvel

International Erasmus+ Staff Week at LSMU

12» The largest group of participants – nine in total – came from the Western Balkans, specifically Albania and Bosnia and Herzegovina. Most participants represented higher education institutions in Japan, USA, Lebanon, Georgia, Thailand, and Uzbekistan, with whom LSMU collaborates on Erasmus+ KA171 projects coordinated by the Academic Mobility Division (AMD) of the LSMU International Relations and Study Center (TRSC). Additionally, participants arrived from the Czech Republic, Turkey, and neighboring Latvia.

The head of the AMD, Žaneta Dičkutė, gave a welcoming speech, encouraging all attendees to get to know the culture and history of Lithuania, the character and hospitality of its people, and to make the most of this opportunity to build new connections and gain intercultural exchange experience through interaction with other participants.

The programme on the first day of the event was opened by the LSMU Vice-Rector for Studies, Prof. Kęstutis Petrikonis. During his presentation, the Vice-Rector gave an overview of LSMU's areas of activity, institutional structure, the diversity and quality of its study programmes, the University's internationalization directions and statistics, and discussed future goals. Special attention was given to innovative solutions in study methods, the teacher–student relationship, the application of artificial intelligence in the study process, and the fostering of academic freedom at LSMU. The Vice-Rector also highlighted challenges in implementing a student-centered learning model. These challenges were found to be common among many partner institutions, sparking active discussion and exchange of experiences.

The participants got to know each other through an interactive game of "Bingo," which consisted of 12 questions covering various

topics related to participants' work specifics, foreign language skills, Erasmus+ experiences, personal hobbies, and more. Each participant had to find someone who matched each category. The guests enthusiastically joined in, discovered their colleagues' talents and interesting life facts, allowing them to get to know one another not only as professionals but also as individuals. The activity was full of positive energy and great emotions.

The second part of the day focused on discussing the challenges and outcomes of managing the Erasmus+ mobility programme. The TRSC Academic Mobility Division (AMD) team presented their activities, ongoing projects, and quantitative indicators related to mobility participants. Discussions also covered the development of new Erasmus+ priorities at LSMU and partner institutions. AMD coordinators showcased examples of Erasmus+ promotion and dissemination initiatives, and talked about annual events for the LSMU community ("Erasmus Days"), as well as integration and cultural activities for incoming staff and students.

The first day concluded with a walking tour of Kaunas city center, where participants visited the city's most famous historical sites, explored UNESCO heritage areas, and admired examples of Art Deco architecture that reflect the interwar spirit of Kaunas and give the city its unique character.

The second day began with a visit to LSMU's Central Building. The group was given a guided tour in English in the Anatomy Museum by Vaidotas Jankauskas, a staff member of the Faculty of Medicine's Institute of Anatomy. Participants appreciated the abundance and relevance of the exhibits and were impressed by the preservation of historical heritage.

Later that day, Dr. Austė Aleksandravičiūtė-Šviažienė, Head of the Communication Department at

LSMU Kauno Klinikos, led the guests on an extensive tour of the University Hospital campus. The partners were amazed by the size of LSMU Kauno Klinikos, the number of departments, the tunnel system preserved since its founding, and the scale of ongoing development and innovations being implemented. Linas Darginavičius, Head of the Emergency Department at LSMU Kauno Klinikos, not only explained how the department's work is organized but also gave insight into its behind-the-scenes operations—such as the busiest days and hours, average admission time, and how patients are triaged. Upon hearing

about the patient intake numbers, participants expressed their admiration, and the tour concluded with applause.

In the afternoon, the guests were welcomed by Prof. Jurga Bernatienė, Head of the Department of Drug Technology and Social Pharmacy at the Faculty of Pharmacy. She introduced participants to the faculty's innovative learning tools and its community's achievements. During the creative workshop, attendees had a unique opportunity to make their own facial creams with luxurious ingredients (dermocapsules, gold dust), check their vitamin D and iron levels, and

conduct skin and hair condition tests. The professor generously offered personalized advice on how participants could improve their health indicators or avoid potentially harmful skin and hair conditions.

On the third day, Prof. Ingrida Janulevičienė, Dean of the TRSC, presented the University's internationalization vision and goals, emphasizing the importance of international activities in enhancing the processes of science, studies, and practice, and in fostering openness and tolerance toward other cultures within the university community.

»14

International Erasmus+ Staff Week at LSMU

13» The Dean highlighted the need to maintain strong ties with LSMU alumni – highly qualified healthcare professionals who now work successfully abroad, spreading a positive message about the university and raising its international profile.

International Programmes coordinators Aušra Dapkevičienė and Rūta Antanaitienė discussed the student admission process at LSMU and the challenges it presents. They shared their experiences dealing with applicants' deceptive tactics during exams, as well as with the evaluation and recognition of documents, along with the preventative measures in place. Justina Vonždienė, Coordinator for International Programmes and alumni relations, introduced the long-standing mentoring and ambassador programmes run by the TRSC. These programmes support new international students in integrating into the university community, both academically and socially. She emphasized that significant cultural differences often impact students and their academic outcomes.

During the event, current Erasmus+ students also shared their experiences. Eglė Gustaitytė, a student of the Odontology programme at LSMU, told the guests how her studies at a chosen university in Italy offered her opportunities for both professional and personal development. Megi Lartuliani, an international medical student from Georgia, spoke about her Erasmus+ exchange experience at LSMU, including not only academic aspects but also her active involvement in extracurricular activities – from Erasmus+ events to other memorable moments that enriched her academic and cultural journey.

Faisal Habib Patel, a student

at the Faculty of Pharmacy and an International Student Ambassador, also shared his career path. He discussed his involvement in volunteer work, mentoring exchange students, and actively participating in ESN (Erasmus Student Network) initiatives. Faisal stressed the importance of integration for international students and highlighted his ambassador role in ensuring that each student receives the support they need.

The day concluded with a hands-on Lithuanian *cepelinai* (potato dumplings) cooking workshop. After tasting their creations, participants enjoyed the sounds of traditional Lithuanian and international ethnographic instruments, learned to sing *sutartinės* (traditional Lithuanian multipart songs), danced to the rhythm of folk music, and ultimately joined together in a large Erasmus folk ensemble.

On the fourth day of the event, participants had a great opportunity to attend a presentation by Giedrė Aukštakalnienė and Lina Paulauskienė, Healthy Lifestyle Educators from the Department of Preventive Medicine at the LSMU Faculty of Public Health. The session focused on the factors that influence our eating habits and offered practical advice on how to develop healthy nutrition skills within the family. The theoretical recommendations were followed by a hands-on workshop on how to prepare healthy, energy-boosting breakfasts to fuel a productive workday. Guests tasted, enjoyed, and were pleasantly surprised to discover that healthy eating can be both simple and delicious when approached with knowledge and creativity.

Later, the participants were invited to a Forest Therapy session in

the Panemunė Grove, led by psychologist-psychotherapist and nature therapy guide Giedrė Žalytė. Afterward, participants gathered in a sharing circle while enjoying a picnic on the banks of the Nemunas River.

On the final day of the week, guests visited the Pypliai Mound, admired the renovated Zapyškis Church, stopped by the "Nemuno 7" art gallery, and ended the day with a cultural workshop hosted by the Lekėčiai Women's Club. There, they not only tasted traditional regional dishes but also had the chance to try baking the iconic *šakotis* (Lithuanian tree cake) over an open fire.

Throughout the international week, foreign guests participated not only in the main training programme but also in teaching activities and individual meetings across

various academic and clinical departments of LSMU. The participants were warmly welcomed by the Nursing Clinic and the Faculties of Pharmacy, Animal Science, Medicine, Dentistry, Veterinary Medicine, and Public Health.

The international staff week passed in a vibrant and dynamic atmosphere, spreading the good word about LSMU across the globe. It provided invaluable experiences, fostered new connections, strengthened existing partnerships, and opened up new opportunities for future collaboration. The participants unanimously praised the excellent organization, diverse programme, and the organizers' dedication – and many promised to return next year.

LSMU International Relations and Study Center, Academic Mobility Division

Ypatingas „Džigūno“ mėnuo

Praejęs mėnuo LSMU tautinių šokių kolektyvui „Džigūnas“ buvo darbingas, intensyvus ir be galo ypatingas. Džigūniečiai dalyvavo net trijuose išskirtiniuose renginiuose, trijuose skirtinguose miestuose – Klaipėdoje, Vilniuje ir Kaune.

Dominyka Stankutė

Gyvensenos medicinos studentė

Balandžio 26-ąją kolektyvas vyko į tautinių šokių kolektyvų ir ansamblių konkursą-festivalį „Klumpakojis“, vykusį Klaipėdos žvejų rūmuose, kur pristatė naują programą, ir su Germano Urbonavičiaus šokių „Vyturiai“ bei kolektyvo meno vadovės ir choreografės Vilmos Tiškevičienės šokių „Pakartokim“ užėmė 2-ąją vietą akademinio jaunimo kategorijoje.

Gegužės 23 d. „Džigūnas“ lankėsi Vilniuje, kur turėjo didžiulę garbę dalyvauti Lietuvos nacionalinio kultūros centro organizuotame jaunųjų choreografų kūrybinės laboratorijos dalyvių kūrybinių darbų pristatymo koncerte. Susipažinę su dar nematy-

ta jaunų choreografų kūryba ir pamatę daug išskirtinių naujų šokių, džigūniečiai ant scenos pasirodė ir patys – kolektyvo vadovė buvo šios kūrybinės laboratorijos dalis, ir ant Nacionalinės M. K. Čiurlionio menų mokyklos Šokio teatro scenos buvo parodytas ilgo ir sunkaus vadovės Vilmos Tiškevičienės ir kolektyvo darbo rezultatas – pristatytas šokis „Pakartokim“.

Galiausiai, jau kitą dieną, gegužės 24-ąją, Kauno kultūros centre „Girstutis“ vyko renginys, kurio džigūniečiai laukė ir kuriam ruošėsi visus metus – LMTA Klaipėdos fakulteto Šokio katedros studento Germano Urbonavičiaus baigiamojo darbo pristatymo koncertas „Laukuželiai siaudžia“.

» 15

Vieni pirmųjų pasaulyje: LSMU mokslininkų formuluotė probleminei interneto vartojimui atpažinti atkreipė tarptautinį dėmesį

Lietuvos mokslininkų komanda iš Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) ir Vilniaus universiteto, bendradarbiaudama su tyrėjais iš Vengrijos, Gibraltaro, Australijos universitetų bei Skaitmeninės etikos centru, atliko vienus pirmųjų tyrimų pasaulyje, vertinančius, kiek interneto naudojimas trikdo kasdienį funkcionavimą.

„Diagnozuojant psichikos sveikatos sutrikimus, labai svarbu įvertinti, kiek asmens kasdienis gyvenimas – darbas, bendravimas su kitais, rūpinimasis savimi – yra paveikti tam tikrų simptomų ar probleminio elgesio. Šis kasdienės veiklos sutrikdymo kriterijus yra vienas iš svarbiausių, atskiriant asmens intensyvų, bet dar nekenkiantį interneto naudojimą nuo probleminio elgesio, kuriam suvaldyti jau būtina intervencija“, – sakė tyrimo bendrautorė profesorė dr. Vesta Steiblienė.

Du tyrimai – vienas prieš pradedant pandemijai, kitas – jai jau įsibėgėjus, – apžvelgti ir neseniai pasirodžiusioje mokslinėje publikacijoje.

Vienas klausimas – skirtingi atsakymai

„Įdomu tai, kad priešpandeminiai laikotarpiai į klausimą „Ar interneto naudojimas reikšmingai sutrikdė jūsų įprastą kasdienę veiklą ir (ar) santykius su aplinkiniais?“ teigiamai atsakė apie 14,3 proc. studentų, o kai dėl pandemijos išaugo mokymosi nuotoliu apimtys ir bendrai interneto naudojimas, į tą patį klausimą teigiamai atsakė jau 18,3 proc.

apklaustųjų“, – pastebėjo viena tyrimo mokslininkų dr. Vilma Jakienė.

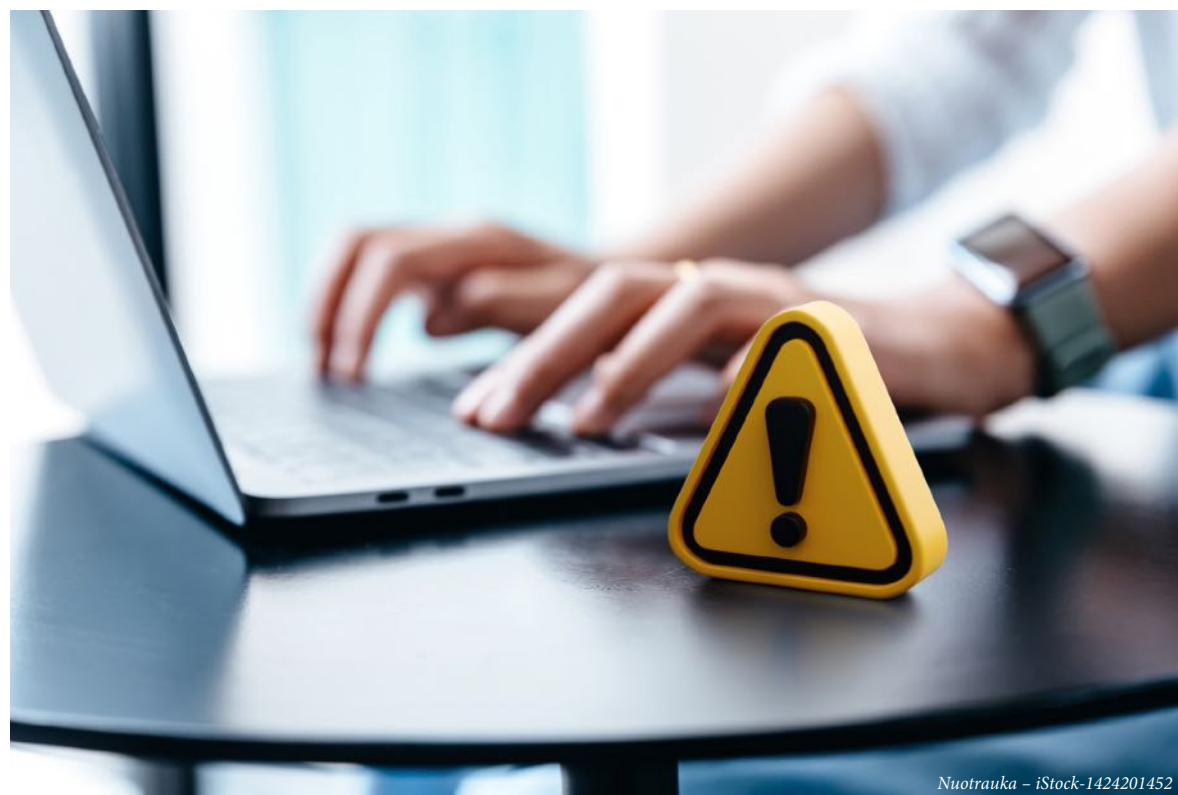
Tas pats klausimas panaudotas testui. Remdamiesi tyrimo rezultatais, LSMU mokslininkai sukūrė vieno klausimo testą „Q-single“, tikėdamiesi, kad šis klausimas gali būti patikimu įrankiu galimam probleminei interneto naudojimui (PIN) nebuvimui įvertinti, jei nėra sunkumų kasdienėje veikloje.

Atsakymas „taip“ – svarbus signalas

Nors terminas „funkcinis sutrikimas“ dažniausiai vartojamas apibūdinti asmens sunkumus socialiniame ar profesiniame gyvenime, jis taip pat gali būti vienas pagrindinių kriterijų, padedančių atpažinti PIN.

Vertinant LSMU mokslininkų grupės suformuluoto klausimo diagnostinį patikimumą, nustatyta, kad jis pasižymi itin aukšta neigiama prognostine verte – tai yra, jei asmuo atsako „ne“, labai tikėtina, kad PIN požymių nėra. Nors atsakymas „taip“ į šį klausimą reikšmingai siejosi su depresijos ir nerimo simptomais, jo teigiama prognostinė vertė buvo gana nedidelė.

Tai reiškia, kad vien teigiamas

Nuotrauka – iStock-1424201452

atsakymas nepatvirtina, kad asmuo internetą naudoja problemiška – bet tai signalas, kad reikia išsamesnio pokalbio, siekiant tiksliau įvertinti situaciją ir geriau suprasti, kokios pagalbos gali prireikti susiduriant su sunkumais skaitmeninėje aplinkoje.

Dėl dažnai pasitaikančio probleminio interneto naudojimo ir kitų psichikos sveikatos sutrikimų, ypač nerimo bei depresijos, sąveikos, vertinant PIN būtina papildomai įvertinti ir jo įtaką asmens kasdieniam gyvenimui, darbui, bendravimui, gebėjimui pasirūpinti savimi.

Tai ypač aktualu augant interneto naudotojų skaičiui ir dažnė-

jant psichologinėms problemoms, susijusioms su skaitmenine priklausomybe.

Kodėl svarbu laiku atpažinti probleminį interneto naudojimą?

Interneto naudojimas ir jo poveikis psichologinei savijautai tampa vis aktualesne problema. Mokslininkai jau anksčiau pastebėjo, kad PIN yra susijęs su padidėjusiais depresijos ir nerimo simptomais, prastesniais pažinimo funkcijų rodikliais ar net savižudybės rizika.

Tyrimą atliko mokslininkų komanda: Vilma Jakienė, Orsolya Király, Zsolt Demetrovics, Aureli-

ja Podlipskytė, Aušra Saudargienė, Roma Jusienė, Eglė Milašauskienė, Julija Gečaitė-Stončienė, Evelina Palaitytė-Urbonė, vadovai – Julius Burkauskas ir Vesta Steiblienė.

Šio tyrimo svarbą rodo ir tai, kad jis buvo išspausdintas autoritetingame tarptautiniame mokslo žurnale „Journal of Behavioral Addictions“, patenkančiame į aukščiausią – Q1 – reitingo kategoriją. Tokie leidiniai publikuoja tik kruopščiai recenzuotus, aukščiausius kokybės standartus atitinkančius tyrimus. Tyrimas: <https://akjournals.com/view/journals/2006/aop/article-10.1556-2006.2025.00029/article-10.1556-2006.2025.00029.xml>

Ypatingas „Džigūno“ meniuo

14» Koncerte kartu su „Džigūnu“ dalyvavo Kauno rajono Ramučių kultūros centro tautinių šokių kolektyvas „Gūsis“ (vadovė Rasa Banevičiūtė). Šventinėje programoje buvo pasinerta į lietuviškos vasaros saulėgrįžos tradicijas – pavasario sugrįžimą į tėviškę, Sekminių žalumą, Joninių nakties stebuklus ir rudens pasitikimą daina bei šokiu. Šis koncertas, kaip ir visas pasiruošimo procesas, buvo nauja ir ypatinga patirtis kiekvienam kolektyvo nariui, ir pati didžiausia padėka skiriama Germanui Urbonavičiui už pasitikėjimą kolektyvu ir pamokas, kurios atmintyje išliks visada.

Pasibaigus šiam darbiniam mėnesiui be tautinio šokio „Džigūnas“ negyvens ilgai, nes vyks į Punsko lietuvių kultūros namus, gavę kvietimą birželio 21 d. sudalyvauti tautinių šokių festivalyje „Raitakojis“.

STARTUOJA IŠANKSTINIS PRIĖMIMAS Į LSMU GIMNAZIJOS VIRTUALIĄ MOKYKLĄ

LSMU
 GIMNAZIJOS
 VIRTUALI MOKYKLĄ

Nuo 2025 m. birželio 10 d. pradedamas išankstinis priėmimas į LSMU gimnazijos virtualią mokyklą – vietą, kur gali gilinti žinias biologijos, chemijos ir matematikos srityse iš bet kurio Lietuvos kampelio!

Programa skirta III–IV gimnazijos klasių mokiniams ir net tiems, kurie jau baigė mokyklą, bet dar nori pastiprinti savo žinias.

Nepraleisk šios galimybės – išankstinis priėmimas vyksta iki 2025 m. liepos 4 dienos!
 Prašymą gali užpildyti adresu: <https://www.lsmugimnazija.lt/virtuali-mokykla/prasymas>.

Kodėl verta mokytis LSMU gimnazijos virtualioje mokykloje?

- Mokysiesi iš tikrų savo srities profesionalų – patyrusių LSMU gimnazijos mokytojų. Žurnalas „Reitingai“ LSMU gimnaziją įvardijo kaip vieną iš penkių geriausių gimnazijų Lietuvoje.
- Turėsi galimybę dirbti pažangiose LSMU ir LSMU gimnazijos laboratorijose kartu su dėstytojais ir mokytojais.
- Baigus programą, gausi papildomų balų stojant į LSMU (į valstybės nefinansuojamas studijų vietas). Tai gali būti tavo kelias į išsvajotą studijas.

LSMU GIMNAZIJOS VIRTUALIOJE MOKYKLOJE GALIMA MOKYTIS PIRMOJE PROGRAMOS DALYJE (skirta III g. kl. mokiniams) IR ANTROJE PROGRAMOS DALYJE (skirta IV g. kl. mokiniams).
 MOKSLO METŲ TRUKMĖ – 8 MĖN. (nuo spalio iki gegužės mėn.).

Moksleiviams, sėkmingai baigusiems LSMU gimnazijos virtualios mokyklos programą, kiekvienų mokslo metų pabaigoje bus išduodama tai patvirtinanti pažyma, pagal kurią, bendrojo priėmimo metu stojant į LSMU valstybės nefinansuojamas (VNF) studijų vietas, bus pridedami papildomi balai – 0,25 balo baigusiems vieną mokomąjį dalyką (per dvejus metus baigus 3 dalykų programą maksimalus pridedamų balų skaičius – 1,5 balo).

Kaina per mėnesį: ■ 1 dalykas – 100 Eur; ■ 2 dalykai – 175 Eur; ■ 3 dalykai – 250 Eur.

Jei esi iš socialiai jautrios aplinkos, mokestis gali būti sumažintas 25 proc., pateikus tai patvirtinančius dokumentus.

Turi klausimų? Skambink tel. +370 679 43466.

VIEŠASIS PRANEŠIMAS

Rugsėjo 4 d. 11 val. LSMU VA Maisto saugos ir kokybės katedros docentė **dr. Kristina Kondrotienė** Maisto saugos ir kokybės katedros 122 seminarų kabinete (5 pastatas, Tilžės g. 18, Kaunas) skaitys viešąjį pranešimą **„Lactococcus lactis bakterijos – antimikrobinių junginių šaltinis pieno fermentacijos metu“**. Kviečiame dalyvauti.

Rugsėjo 4 d. 11.40 val. LSMU VA Maisto saugos ir kokybės katedros profesorė **dr. Loreta Šernienė** Maisto saugos ir kokybės katedros 122 seminarų kabinete (5 pastatas, Tilžės g. 18, Kaunas) skaitys viešąjį pranešimą **„Vietinių probiotinių laktobacilų padermių panaudojimas sūrio kokybei ir saugai užtikrinti“**. Kviečiame dalyvauti.

DISERTACIJOS GYNIMAS

Rugsėjo 5 d. 11 val. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos dr. S. Jankausko auditorijoje (Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas), viešame Veterinarijos mokslo krypties tarybos posėdyje bus ginama **Agnės Jankauskienės** daktaro disertacija **„Tenebrio molitor lervų, užaugintų naudojant agro-industrinius šalutinius produktus, taikymas kuriant saugius, tvaresnius ir padidintos vertės inovatyvius produktus“** (žemės ūkio mokslų sritis, veterinarija – A 002).

Mokslinė konsultantė – doc. dr. Aistė Kabašinskienė (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Veterinarijos mokslo krypties taryba:

Pirmininkė – prof. dr. Rasa Želvytė (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Nariai:

prof. dr. Mindaugas Malakauskas (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002);

prof. dr. Loreta Šernienė (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002);

dr. Alviša Šalaševičienė (Kauno technologijos universitetas, technologijos mokslai, chemijos inžinerija – T 005);

doc. dr. Joanna Wojtacka (Varmijos Mozūrų universitetas (Lenkija), žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Su disertacija galima susipažinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto bibliotekoje (Eivenių g. 6, LT-50162 Kaunas) ir internete <https://lsmu.lt/mokslas-ir-inovacijos/ginamos-ir-apgintos-disertacijos/>

Mokslo centras

Rugpjūčio 29 d. 13 val. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos dr. S. Jankausko auditorijoje (Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas), viešame Veterinarijos mokslo krypties tarybos posėdyje bus ginama **Eglės Lebednikaitės** daktaro disertacija **„Viščiukų broilerių miopatijų epidemologinių veiksnių analizė, patomorfologinė charakteristika ir įtaka paukštienos fizikinėms ir cheminėms savybėms“** (žemės ūkio mokslų sritis, veterinarija – A 002).

Mokslinis vadovas – prof. dr. Alius Pockevičius (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Veterinarijos mokslo krypties taryba:

Pirmininkas – prof. dr. Modestas Ružauskas (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Nariai:

prof. dr. Nomeda Juodžiukynienė (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002);

prof. dr. Ingrida Monkevičienė (Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002);

dr. Julius Morkūnas (Klaipėdos universitetas, gamtos mokslai, ekologija ir aplinkotyra – N 012);

prof. dr. Līga Kovalčuka (Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universitetas (Latvija), žemės ūkio mokslai, veterinarija – A 002).

Su disertacija galima susipažinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto bibliotekoje (Eivenių g. 6, LT-50162 Kaunas) ir internete <https://lsmu.lt/mokslas-ir-inovacijos/ginamos-ir-apgintos-disertacijos/>

Mokslo centras

Gerbiame skaitytojai, informaciją, kurią pageidaujate paskelbti artimiausiame savaitraštyje „Ave vita“, reikėtų atsiųsti avevita@lsmuni.lt iki penktadienio 17 val. Jeigu penktadienis yra poilsio diena, lauktume iki ketvirtadienio 17 val. Vėliau gautos medžiagos bus publikuojamos kitos savaitės numeryje.

„Ave vita“ redakcija

KAUNO KLINIKŲ KRAUJO CENTRAS

JŪSŲ PADOVANOTAS KRAUJAS GALI SUGRAŽINTI SVEIKATĄ AR NET IŠGELBĖTI GYVYBĘ

TAPK KRAUJO DONORU

KAUNO KLINIKŲ KRAUJO CENTRAS

Eivenių g. 2,
Kaunas

+370 37 326500

kraujo.centras@kaunoklinikos.lt

Kauno klinikų Kraujo centras

KAUNO KLINIKŲ
KRAUJO CENTRAS

JŪSŲ PADOVANOTAS
KRAUJAS GALI SUGRAŽINTI
SVEIKATĄ AR NET
IŠGELBĖTI GYVYBĘ

**TAPK
KRAUJO
DONORU**

KAUNO KLINIKŲ KRAUJO CENTRAS

Eivenių g. 2,

Kaunas

 +370 37 326500

 kraujo.centras@kaunoklinikos.lt

 Kauno klinikų Kraujo centras